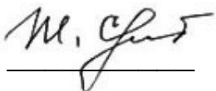

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет
імені В.Н.Каразіна

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

До захисту допущено кафедрою статистики, обліку та аудиту,
протокол № 05 від 09.12.2025

завідувач кафедри Тетяна Слюніна
« 09 » _____ грудня _____ 2025 р.

Кваліфікаційна робота

здобувача другого(магістерського) рівня вищої освіти

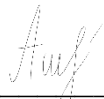

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ
РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Виконавець

Науковий керівник

Ангеліна Очкалова

Інна Косата

Харків-2025

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Поняття, оцінка та класифікація фінансових результатів.....	7
1.2. Нормативно-правове регулювання фінансових результатів діяльності підприємства.....	10
1.3. Макроекономічний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України.....	12
1.4. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Вінерта».....	16
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Організація обліку витрат підприємства.....	20
2.2. Організація обліку доходів підприємства.....	26
2.3. Організація і методика визначення та обліку фінансових результатів діяльності підприємства.....	33
2.4. Автоматизація обліку фінансових результатів діяльності підприємства.....	38
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Організація та методика проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.....	41
3.2. Методика аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.....	44
3.3. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.....	50
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Фінансові результати діяльності підприємства — це ключовий показник, який відображає ефективність операційної, інвестиційної та фінансової складових його роботи. У сучасних умовах глобалізації, посилення конкуренції, змін у законодавстві та в умовах економічної нестабільності, підприємства все більше орієнтуються на глибоке, достовірне і своєчасне інформування про свої фінансові результати.

У сучасних умовах господарювання аналіз фінансового стану, необхідна складова процесу управління підприємством. Головним напрямком його практичної реалізації є виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його розвитку.

Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки сьогодні є досить актуальною, оскільки з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, тобто його досягнення, а з другого боку, визначає передумови розвитку підприємства. Тому дане питання було розглянуто у працях багатьох економістів, як вітчизняних так і зарубіжних, і особлива увага приділялася питанням пов'язаних не тільки з аналізом фінансового стану, а й з його оцінкою та управлінням. Проаналізовано підходи різних вчених щодо обліку доходів, витрат, формування й відображення у фінансовій звітності результатів діяльності підприємств.

Мета дослідження — обґрунтувати теоретичні та методичні підходи до організації обліку, аналізу і аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та розробити рекомендації щодо їх оптимізації.

Завдання дослідження :

- розглянути економічну сутність, оцінку та класифікацію фінансових результатів діяльності підприємства;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку та відображення фінансових результатів у звітності підприємств;
- здійснити макроекономічний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Вінерта»;

- описати методику визначення та обліку фінансових результатів діяльності підприємства;
- оцінити можливості автоматизації обліку фінансових результатів;
- проаналізувати організацію та методику проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства;
- дослідити методику аналізу фінансових результатів підприємства та виявити основні проблеми;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження: фінансові результати діяльності підприємств як узагальнюючий показник їх ефективності.

Предмет дослідження: теоретичні та методичні засади обліку, аналізу й аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.

У ході виконання роботи застосовувався комплекс загальнонаукових та спеціальних **методів дослідження:**

- Діалектичний підхід – для розкриття економічної сутності та класифікації фінансових результатів;
- Аналіз та синтез – для вивчення нормативно-правового регулювання та узагальнення наукових концепцій;
- Системний підхід – для дослідження взаємозв'язку між обліком, аналізом та аудитом фінансових результатів;
- Економіко-статистичні методи (групування, порівняння, розрахунок відносних і середніх величин) – для оцінки динаміки фінансових результатів підприємства та макроекономічного аналізу;
- Графічний метод – для наочного відображення результатів аналізу фінансових показників;
- Методи фінансового аналізу – для дослідження структури витрат, доходів та рентабельності підприємства;
- Логічне узагальнення та наукова абстракція – для формування висновків і розробки рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів.

Фактичну основу дослідження складають:

- законодавчі та нормативні документи України у сфері бухгалтерського обліку та аудиту (Закони України, НП(С)БО, МСФЗ, Міжнародні стандарти аудиту);
- офіційні статистичні дані Державної служби статистики України;
- фінансова звітність ТОВ «Вінерта», яка використовується як база для практичного аналізу;
- наукові праці українських та зарубіжних дослідників, присвячені організації обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів;
- навчальна, монографічна та періодична економічна література.

Практична значущість магістерської роботи полягає у можливості застосування розроблених методик обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів безпосередньо на ТОВ «Вінерта». Запропоновані рекомендації дозволяють:

- Підвищити точність обліку прибутків і збитків, що забезпечить своєчасне відображення фінансового стану підприємства;
- Удосконалити аналіз фінансових результатів для прийняття ефективних управлінських рішень;
- Організувати внутрішній аудит, що зменшить ризики помилок і фінансових втрат;
- Оптимізувати формування фінансової звітності для контролю за ефективністю діяльності.

Впровадження результатів роботи дозволить ТОВ «Вінерта» підвищити прозорість фінансового обліку, ефективність управління ресурсами та якість прийняття стратегічних рішень.

Структура роботи: Кваліфікаційна робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 60 позицій, та 4 додатків. Основний текст роботи налічує 85 сторінок, що включають пронумеровані сторінки вступу, розділів та висновків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, оцінка та класифікація фінансових результатів

Фінансовий результат — це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності. Вони відображають підсумковий економічний ефект діяльності підприємства за певний звітний період і є ключовим показником його ефективності. Вони показують, наскільки раціонально підприємство використовує свої ресурси, та визначаються шляхом порівняння отриманих доходів із понесеними витратами.

Сутність фінансових результатів полягає в тому, що вони характеризують різницю між доходами та витратами підприємства. Якщо доходи перевищують витрати, підприємство отримує прибуток, який свідчить про позитивну динаміку розвитку та здатність забезпечувати приріст власного капіталу. У протилежному випадку, коли витрати перевищують доходи, утворюється збиток, що сигналізує про наявність проблем у фінансово-господарській діяльності та потребу в коригуванні управлінських рішень.

Фінансові результати мають важливе значення для оцінювання фінансового стану підприємства, адже вони формують основу для аналізу його прибутковості, платоспроможності та стабільності. Від розміру та структури фінансових результатів залежить можливість формування резервів, розподілу прибутку, здійснення інвестиційної діяльності та визначення рівня податкових зобов'язань.

У системі бухгалтерського обліку узагальнення фінансових результатів здійснюється у Звіті про фінансові результати (Звіті про прибутки та збитки), який входить до складу фінансової звітності підприємства. У цьому звіті розраховуються основні показники — валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток або збиток, що відображає остаточний результат господарської діяльності за звітний період.

У національному регулюванні порядок формування та розкриття таких показників визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО).

Фінансовий результат діяльності підприємства є важливим показником, який цікавить усіх користувачів облікової інформації. Він відображає ефективність господарської діяльності підприємства за всіма напрямками та слугує основою економічного розвитку, а також зміцнення фінансових взаємин із контрагентами. Крім того, фінансові результати формують основу для самофінансування діяльності та забезпечують можливість розширеного відтворення через збільшення прибутку.

Незважаючи на те, що питання обліку фінансових результатів регламентоване на законодавчому рівні, наукові дискусії щодо пошуку шляхів підвищення та стабілізації фінансових результатів підприємств продовжуються. Зокрема, актуальними залишаються питання розробки методологічних підходів до визначення фінансових результатів у системі обліку та контролю підприємства, вирішення яких безпосередньо впливає на зміцнення його економічного стану.

Оцінювання фінансових результатів функціонування підприємства передбачає дослідження співвідношення між отриманими доходами та понесеними витратами, що зумовлює формування прибутку або збитку. Для більш детального аналізу застосовуються ключові фінансові індикатори, зокрема виручка, дохід і прибуток, а також показники рентабельності, які дають змогу виявити потенційні резерви для підвищення стійкості та зміцнення фінансового стану підприємства.

Метою оцінювання фінансових результатів діяльності підприємства є: встановлення рівня загальної прибутковості його функціонування; ідентифікація факторів, що зумовлюють виникнення збитків або недостатній рівень рентабельності; формування стратегічних напрямів удосконалення фінансового стану та підвищення прибутковості; а також визначення ефективності управлінських рішень і організації діяльності підприємства.

Крім того, нормативно-правові акти та методичні документи, зокрема Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та роз'яснення

Міністерства фінансів, формують методологічну основу для забезпечення порівнюваності та достовірності фінансових показників.

У науковій та практичній літературі виокремлюється значна кількість класифікаційних підходів до визначення фінансових результатів. Зокрема, за величиною їх прийнято поділяти на позитивні (прибуток), нульові та негативні (збиток). [33]

Відповідно до положень (стандарту) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» фінансові результати систематизуються за такими видами:

Таблиця 1.1 — Види фінансових результатів

Види фінансових результатів	Короткий зміст цієї діяльності
Фінансові результати операційної діяльності	Охоплює основну діяльність підприємства, а також інші операції, що не відносяться до інвестиційної чи фінансової сфер. Відповідно до НП(С)БО 3, основною визнається діяльність, пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), яка визначає головну мету створення підприємства та формує переважну частину його доходів.
Фінансові результати інвестиційної діяльності	Включає процеси придбання й реалізації необоротних активів та фінансових інвестицій, за винятком тих, що належать до еквівалентів грошових коштів.
Фінансові результати фінансової діяльності	Характеризується операціями, які спричиняють зміни у структурі та розмірі власного і позикового капіталу підприємства.

Джерело: складено автором на основі даних [49]

Згідно таблиці 1.1 можемо зробити висновок, що фінансові результати підприємства формуються під впливом різних видів діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової. Визначальне значення має показник операційної діяльності, оскільки саме він характеризує ефективність основного напрямку господарювання, що забезпечує досягнення стратегічної мети функціонування підприємства. Показники інвестиційної та фінансової діяльності дають змогу оцінити доцільність управлінських рішень щодо розподілу ресурсів, інвестування капіталу та залучення фінансових

ресурсів. У цілому, системна оцінка фінансових результатів усіх видів діяльності дає можливість об'єктивно визначити рівень прибутковості, фінансової стабільності та перспективи подальшого розвитку підприємства.

За цією класифікацією фінансові результати визначаються та відображаються у звіті про фінансові результати.

План рахунків бухгалтерського обліку передбачає спеціальний рахунок 79 «Фінансові результати», призначений для відображення та узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства. Цей рахунок поділяється на субрахунки, відповідно до яких фінансові результати класифікуються за такими напрямками:

- Результат основної діяльності;
- Результат фінансових операцій;
- Результат іншої діяльності.

Згідно з Інструкцією до Плану рахунків, фінансовий результат від основної діяльності визначається як прибуток або збиток, що розраховується шляхом зіставлення суми доходів від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг і доходів від іншої операційної діяльності з сумою собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. (Інструкція до Плану рахунків, 1999;)

Фінансовий результат від проведення фінансових операцій трактується як різниця між сумою доходів від участі в капіталі та інших фінансових надходжень і величиною фінансових витрат.

Результат від іншої діяльності визначається як прибуток або збиток, що обчислюється шляхом порівняння доходів від інвестиційної та іншої діяльності з відповідними витратами.

Відповідно до положень (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», фінансові результати поділяються на облікові та податкові. (НП(С)БО 17, 2000)

Обліковий прибуток (збиток) трактується як величина прибутку або збитку до оподаткування, що визначається за даними бухгалтерського обліку та відображається у Звіті про фінансові результати за відповідний звітний період.

Податковий прибуток (збиток) розглядається як сума прибутку або збитку, яка обчислюється відповідно до вимог податкового законодавства і виступає об'єктом оподаткування у звітному періоді.

1.2. Нормативно-правове регулювання фінансових результатів діяльності підприємства

Нормативно-правове регулювання фінансових результатів діяльності підприємств в Україні здійснюється на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», який встановлює єдині правила ведення обліку та складання фінансової звітності. Додатково регулювання спирається на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), що визначають порядок обліку доходів і витрат, а також формування прибутку або збитку, який виступає фінансовим результатом діяльності підприємства.

Формування та представлення фінансових результатів діяльності підприємства регламентується низкою національних стандартів бухгалтерського обліку. Зокрема:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», який визначає структуру та форму фінансової звітності, включно зі Звітом про фінансові результати (Звітом про сукупний дохід);
- НП(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», що визначає порядок формування доходів, витрат та прибутку;
- Інші стандарти, які регламентують визнання та оцінку окремих елементів фінансової звітності, зокрема НП(С)БО 15 «Дохід» та НП(С)БО 16 «Витрати».

Згідно з Податковим кодексом України, порядок оподаткування прибутку підприємств визначає податковий облік, при цьому основним показником для розрахунку податку є бухгалтерський фінансовий результат до оподаткування, скоригований на податкові різниці, передбачені розділом III Кодексу [Податковий кодекс України, 2010]. Таким чином, податкове законодавство безпосередньо впливає на формування фінансових результатів підприємства через механізм податкових різниць.

Для підприємств, які складають фінансову звітність за МСФЗ, основними регламентуючими документами є:

- IAS 1 «Подання фінансової звітності», який визначає структуру Звіту про прибутки та збитки та інших сукупних доходів;
- IAS 18 «Дохід» (заміщений стандартом IFRS 15 «Дохід за договорами з клієнтами»), що регламентує порядок визнання доходів;
- IAS 12 «Податки на прибуток», який встановлює правила відображення податкових активів і зобов'язань у фінансовій звітності.

Важливе місце займають методичні документи Міністерства фінансів України, що конкретизують порядок відображення окремих господарських операцій, у тому числі в умовах воєнного стану. Такі рекомендації спрямовані на забезпечення порівнянності показників звітності та достовірного визначення фінансових результатів.

Система нормативно-правового регулювання фінансових результатів діяльності підприємств в Україні має багаторівневу структуру, що включає законодавчі акти, національні бухгалтерські стандарти, податкові норми, міжнародні стандарти фінансової звітності та методичні рекомендації. Їхнє комплексне застосування забезпечує достовірність визначення фінансових результатів та дозволяє забезпечити їхню порівнянність як на національному, так і на міжнародному рівні.

Сучасна науково-практична література пропонує комплексні підходи до обліку та аналізу фінансових результатів, що охоплюють як теоретичні розробки (монографії та методичні праці з теорії обліку), так і прикладні дослідження щодо рентабельності та аудиторські посібники. Зокрема, праці з розвитку теорії обліку акцентують на необхідності модернізації методології, оскільки значна частина концептуальних підходів успадкована з радянського періоду та потребує адаптації до умов ринкової економіки. Водночас існує дефіцит практично орієнтованих досліджень щодо аудиту фінансових результатів у специфічних умовах, таких як воєнний стан чи порушення ланцюгів постачання, при цьому наукові пропозиції часто випереджають або відстають від актуальних методичних рекомендацій Міністерства фінансів.

На практиці фінансові результати формуються шляхом ведення бухгалтерського та податкового обліку, що дозволяє враховувати податкові різниці та коригування фінансового результату для цілей оподаткування. Для підприємств, що звітують за

МСФЗ, регламентуючими документами є відповідні міжнародні стандарти, зокрема IAS 1, IAS 12 та IFRS 15, що сприяє забезпеченню порівнянності та прозорості фінансових показників на міжнародному рівні.

Незважаючи на наявність детально опрацьованої нормативної бази, на практиці спостерігаються труднощі у застосуванні традиційних методологічних підходів, успадкованих із радянського періоду, до умов сучасної ринкової економіки, особливо в умовах воєнного стану або порушення логістичних ланцюгів. Існує недостатня кількість практично орієнтованих досліджень та рекомендацій щодо аудиту фінансових результатів у специфічних обставинах, що ускладнює інтеграцію теоретичних розробок у практичну діяльність підприємств.

Отже, комплексне нормативно-правове регулювання фінансових результатів діяльності підприємств, що включає законодавчі акти, національні та міжнародні стандарти обліку, податкові норми та методичні рекомендації, створює основу для достовірного формування фінансових показників та забезпечує їхню порівнянність у національному та міжнародному контексті. У подальшому аналізі доцільно розглянути макроекономічні чинники, які безпосередньо впливають на фінансові результати підприємств в Україні, що дозволить оцінити їхні тенденції та взаємозв'язок з економічною ситуацією в державі.

1.3.Макроекономічний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України

Макроекономічний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств є важливим етапом комплексного дослідження, оскільки дозволяє встановити взаємозв'язок між загальноекономічними тенденціями розвитку країни та фінансовими показниками суб'єктів господарювання. Рівень ділової активності, зміни у структурі виробництва, купівельна спроможність населення та стан зовнішньоекономічних зв'язків безпосередньо впливають на формування доходів, витрат і прибутку підприємств. Саме тому аналіз макроекономічних показників є необхідним для об'єктивної оцінки результатів господарської діяльності та побудови ефективної системи управління фінансовими ресурсами.

Одним із ключових індикаторів економічного розвитку є індекс промислового виробництва, який характеризує динаміку зміни обсягів промислової продукції у порівнянні з попереднім роком. Даний показник відображає загальний стан промислового сектору, що визначає рівень зайнятості, обсяги реалізації продукції та, відповідно, фінансові результати підприємств.

Таблиця 1.2 — Динаміка індексу промислового виробництва в Україні (2020-2024рр.)

Рік	Індекс виробництва,% промислового
2020	105,8
2021	99,8
2022	60,6
2023	112,3
2024	103,5

Джерело: складено автором на основі [54]

Дивлячись на таблицю 1.2 можна побачити, що протягом аналізованого періоду динаміка промислового виробництва в Україні характеризувалася нерівномірністю та значними коливаннями, що обумовлено як внутрішніми економічними факторами, так і впливом зовнішніх викликів. У 2020 році було зафіксовано помірне зростання виробничої активності на 5,8 %, що свідчило про поступове відновлення економіки після спадних тенденцій попереднього року. Однак у 2021 році індекс промислового виробництва знизився до 99,8 %, що вказує на незначне скорочення обсягів виробництва, обумовлене, зокрема, наслідками пандемії COVID-19, зниженням споживчого попиту та певними обмеженнями в міжнародній торгівлі.

Найбільш істотне падіння було зафіксовано у 2022 році, коли індекс зменшився до 60,6 %. Такі показники пояснюються руйнуванням промислових потужностей, призупиненням діяльності багатьох підприємств у зонах бойових дій, порушенням логістичних ланцюгів та зниженням інвестиційної активності. Внаслідок цього значна частина підприємств зазнала суттєвого зниження фінансових результатів і збільшення збитковості.

Починаючи з 2023 року, спостерігається поступове відновлення виробничої діяльності, що підтверджується зростанням індексу промислового виробництва до 112,3 %. Це пояснюється адаптацією підприємств до нових умов господарювання, відновленням окремих виробничих процесів та активізацією внутрішнього ринку. У 2024 році індекс сягнув 103,5 %, що свідчить про стабілізацію промислового сектору та формування тенденції до збалансованого економічного зростання.

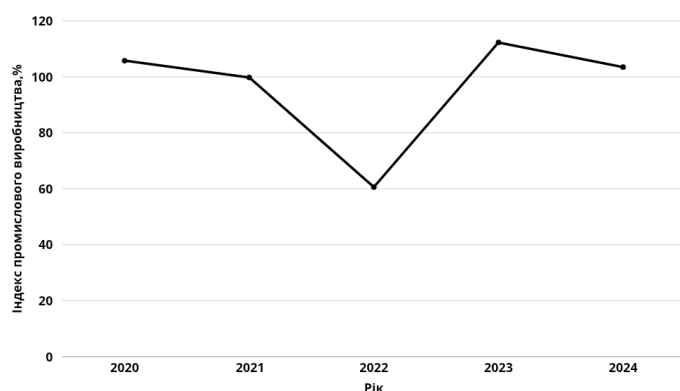

Рисунок 1.1 — Динаміка індексу промислового виробництва в Україні у 2020–2024 рр.

Джерело: створено автором за даними [50]

Як видно з рис. 1, у період 2020–2024 рр. індекс промислового виробництва в Україні демонстрував нестабільну хвилеподібну динаміку. Найбільш значне зниження обсягів промислового виробництва було зафіксовано у 2022 році, що пояснюється наслідками воєнних дій, руйнуванням промислових потужностей та порушенням логістичних і виробничих ланцюгів. У той же час у 2023–2024 рр. спостерігалось поступове відновлення виробничої активності, що свідчить про адаптаційні можливості підприємств до змінених умов функціонування та поступове поживлення економічних процесів на національному рівні.

Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі є важливим індикатором економічної активності внутрішнього ринку, рівня споживчого попиту та платоспроможності населення. Динаміка цього показника безпосередньо впливає на

фінансові результати підприємств і може слугувати базою для оцінки ефективності їхньої діяльності.

Таблиця 1.3 — Динаміка обсягу роздрібного товарообороту підприємств роздрібно́ї торгівлі (2021–2025рр.)

Рік	Роздрібний товарооборот підприємств роздрібно́ї торгівлі, млн грн.
2021	749 434,3
2022	688 355,7
2023	893 204,8
2024	1 089 144,1
2025	1 310 391,5

Джерело: складено автором на основі даних [50]

Як показують дані за 2021–2025 рр. у таблиці 1.3, то у 2022 році спостерігалось скорочення роздрібного товарообороту до 688 355,7 млн грн, що становило приблизно -8 % порівняно з попереднім роком. Це падіння пояснюється негативним впливом воєнних дій, обмеженням логістичних ланцюгів та зниженням купівельної спроможності населення.

У 2023 році відбулося помітне відновлення обсягів реалізації продукції, роздрібний товарооборот зріс до 893 204,8 млн грн, що свідчить про активізацію внутрішнього ринку та часткове відновлення споживчого попиту. У наступні роки тенденція до зростання продовжується: у 2024 році обсяг товарообороту становив 1 089 144,1 млн грн, а у 2025 році вже 1 310 391,5 млн грн. Це свідчить про стабілізацію економічного середовища, поступове відновлення довіри споживачів та розширення обсягів реалізації товарів підприємствами роздрібно́ї торгівлі.

Провівши аналіз динаміки роздрібного товарообороту за період 2021–2025 рр. видно, що сектор роздрібно́ї торгівлі України має високу здатність до адаптації після економічних потрясінь, що створює сприятливі умови для поліпшення фінансових

результатів підприємств та підвищення їхньої конкурентоспроможності на національному ринку.

Аналіз динаміки промислового виробництва та роздрібного товарообороту в Україні за 2020–2025 рр. демонструє, що економічна активність підприємств характеризувалася значними коливаннями, зумовленими як внутрішніми економічними процесами, так і зовнішніми викликами, зокрема воєнними діями та порушенням логістичних ланцюгів. Падіння показників у 2022 році свідчить про зниження виробничої та торговельної активності, тоді як зростання у 2023–2025 рр. відображає адаптаційні можливості підприємств та поступове відновлення економічної стабільності.

Отримані результати вказують на те, що фінансові результати конкретного підприємства залежать не лише від його внутрішньої ефективності, але й від загальноекономічної кон'юнктури. У зв'язку з цим наступний підрозділ 1.4 буде присвячений організаційно-економічній характеристиці ТОВ «Вінерта», що дозволить оцінити вплив макроекономічних тенденцій на фінансові показники конкретного суб'єкта господарювання.

1.4. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Вінерта»

ТОВ «Вінерта» є суб'єктом господарювання, що функціонує на ринку роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу інтернет та здійснює господарську діяльність відповідно до законодавства України. Підприємство обрано для дослідження у рамках даної магістерської роботи з огляду на його представницькі показники та наявність відкритої фінансової звітності.

Загальна характеристика підприємства

Повна назва: Товариство з обмеженою відповідальністю «Вінерта»

Організаційно-правова форма: товариство з обмеженою відповідальністю

Код КВЕД: 47.91 Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу інтернет

Місцезнаходження: 61046, Україна, Харківська обл., місто Харків, вулиця Єнакіївська, будинок 6а

Рік заснування: 19.01.2023

Форма власності: приватна

Основні види діяльності: Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів, Торгівля мотоциклами, деталями та приладдям до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів, Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними речовинами, Діяльність посередників у торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами, Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами, Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту, Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами, Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення, Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням, Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього, Оптова торгівля відходами та брухтом, Неспеціалізована оптова торгівля.

Управлінська структура ТОВ «Вінерта» побудована за функціональним принципом і включає:

- Директор/керівник підприємства, відповідальний за стратегічне управління.
- Фінансовий відділ, що забезпечує бухгалтерський облік, формування фінансової звітності та управлінського контролю.

Таблиця 1.4. — Фінансові показники за 2023-2024 рр. ТОВ «Вінерта»

	2024	2023
Дохід	750 300	852 600
Чистий прибуток	1 000	3 800
Активи	56 900	55 200
Зобов'язання	2 900	1 400
Кількість працівників	19	20

Джерело: складено автором на підставі [54]

Дивлячись на таблицю 1.4 можемо побачити, що дохід підприємства у 2024 р. зменшився на 102,3 тис. грн (12%), що може свідчити про зниження обсягів реалізації продукції чи зменшення ринкової частки. Наступний показник, що є чистим прибуток скоротився у понад 3,5 раза (на 73,7%), що є негативною тенденцією та вказує на підвищення витрат або зниження рентабельності операційної діяльності. В той час як активи підприємства зросли на 3,1%, що може бути ознакою певних інвестицій у виробничий потенціал або збільшення оборотних коштів. Зобов'язання збільшилися більш ніж удвічі, що свідчить про зростання кредитного навантаження і може негативно вплинути на фінансову стійкість у майбутньому. А кількість працівників скоротилася з 3 до 2 осіб, що може вказувати на оптимізацію штату, але водночас створює ризики перевантаження персоналу.

Далі проведемо аналітичну оцінку фінансових результатів ТОВ «Вінерта», для глибокого дослідження фінансових результатів діяльності підприємства доцільно застосувати комплексний підхід, що включає горизонтальний, вертикальний та факторний аналіз.

- Горизонтальний аналіз: порівняння фінансових показників за 2023–2024 роки демонструє зниження доходу на 12%, тоді як чистий прибуток скоротився на 73,7%. Основною причиною такого падіння є зростання витрат при збереженні приблизно незмінного рівня активів. Крім того, спостерігається більш ніж дворазове збільшення зобов'язань, що негативно вплинуло на фінансову стійкість підприємства.

- Вертикальний аналіз: у структурі фінансових результатів 2024 року частка чистого прибутку у доходах становила лише 0,13% проти 0,45% у 2023 році, що свідчить про значне зниження рентабельності. Водночас у структурі балансу зросла питома вага зобов'язань у пасивах, що підвищує кредитне навантаження на підприємство.

- Факторний аналіз: зниження фінансових результатів пояснюється впливом таких факторів як зменшення обсягу реалізації продукції (–102,3 тис. грн доходу), зростання собівартості та інших витрат, що спричинило падіння прибутку на 2,8 тис. грн, скорочення чисельності персоналу, що могло негативно позначитися на ефективності операційних процесів.

Основна частка фінансових результатів формується за рахунок операційної діяльності, зокрема виручки від реалізації продукції. Неопераційні результати (фінансові доходи та витрати, інші витрати) мають менш суттєвий вплив. Водночас для ТОВ «Вінерта» зростання фінансових витрат за кредитними зобов'язаннями стало одним із ключових чинників зниження прибутку.

Для більш об'єктивної оцінки доцільно здійснити розрахунок рентабельності за окремими видами продукції та структурними підрозділами. Це дозволить ідентифікувати напрямки діяльності, що генерують збитки, та визначити найбільш прибуткові сегменти підприємства.

Застосування горизонтального, вертикального та факторного аналізу дозволило виявити основні причини зниження фінансових результатів ТОВ «Вінерта», серед яких ключовими є падіння виручки, зростання витрат та збільшення кредитного навантаження. Додатковий розподіл результатів на операційні та неопераційні вказує на суттєвий вплив фінансових витрат на чистий прибуток.

У 2024 році фінансово-економічні результати ТОВ «Вінерта» характеризуються суперечливими тенденціями. Попри незначне зростання активів, підприємство зазнало скорочення доходів і суттєвого падіння чистого прибутку, що свідчить про зниження ефективності господарської діяльності. Водночас зростання зобов'язань і скорочення штату вимагають посилення контролю за витратами, оптимізації фінансового управління та пошуку нових джерел доходу.

У першому розділі дослідження було проаналізовано теоретичні засади формування та оцінки фінансових результатів діяльності підприємств. Здійснено огляд нормативно-правового регулювання в Україні, що включає національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, положення податкового законодавства та міжнародні стандарти фінансової звітності. Встановлено, що інтегроване застосування цих регуляторних джерел забезпечує достовірність, узгодженість та порівнянність фінансових результатів на національному та міжнародному рівнях.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організація обліку витрат підприємства

Організація бухгалтерського обліку витрат на підприємстві є ключовим елементом системи управління його фінансово-господарською діяльністю, оскільки саме від правильності та повноти відображення витрат залежить точність визначення собівартості продукції, робіт або послуг. Витрати, у свою чергу, формують основу для оцінки ефективності діяльності суб'єкта господарювання, впливають на рівень прибутковості та фінансову стійкість підприємства. Тому ефективна організація обліку витрат виступає важливим чинником забезпечення обґрунтованого управління ресурсами та прийняття оптимальних управлінських рішень. Вона сприяє своєчасному, повному та достовірному відображенню господарських операцій, забезпечуючи інформаційну підтримку процесу планування, контролю та аналізу витрат.

На підприємстві ТОВ «Вінерта» організація бухгалтерського обліку здійснюється у загальній формі, що відповідає масштабам діяльності та структурі управління підприємства. Такий підхід дозволяє оптимізувати витрати на обліковий процес, зберігаючи при цьому належний рівень достовірності фінансових даних. Оскільки підприємство належить до категорії малих, у його штатному розписі відсутня окрема бухгалтерська служба або спеціалізований бухгалтерський відділ. Функції з ведення бухгалтерського обліку покладено на фінансового аналітика, який одночасно виконує обов'язки бухгалтера. Це забезпечує централізованість облікових процесів і сприяє ефективнішому використанню трудових ресурсів.

Бухгалтер здійснює повний спектр облікових операцій, зокрема:

- веде поточний облік витрат, пов'язаних із діяльністю підприємства;
- складає, перевіряє та систематизує первинні документи, які є основою для відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку;
- формує реєстри аналітичного та синтетичного обліку, забезпечуючи їх узгодженість та відповідність вимогам чинного законодавства;

- готує дані для складання фінансової, податкової та статистичної звітності;
- формує аналітичну управлінську інформацію, яка використовується для оцінки структури витрат, аналізу їхньої динаміки та визначення напрямів оптимізації витратної політики підприємства.

Керівник підприємства, у свою чергу, виконує функції контролю та загального керівництва процесом ведення бухгалтерського обліку. Директор ТОВ «Вінерта» затверджує форми первинних документів, підписує фінансову, податкову та іншу звітність, а також несе персональну відповідальність за достовірність поданої інформації. Така система розподілу обов'язків забезпечує належний рівень контролю за фінансово-господарськими операціями, сприяє підвищенню прозорості облікових процесів і забезпечує відповідність обліку вимогам законодавства України та стандартів бухгалтерського обліку.

Отже, організація бухгалтерського обліку витрат на підприємстві ТОВ «Вінерта» є раціональною та відповідає його масштабам і особливостям діяльності. Поєднання функцій фінансового аналітика та бухгалтера дозволяє забезпечити економічність облікового процесу, водночас зберігаючи його аналітичну спрямованість і здатність задовольняти інформаційні потреби керівництва у прийнятті стратегічних і поточних управлінських рішень.

Первинне документування витрат на підприємстві ТОВ «Вінерта» здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Дотримання зазначених нормативно-правових актів забезпечує належний рівень достовірності, повноти та правомірності відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку, а також сприяє формуванню якісної інформаційної бази для подальшого аналізу витрат і прийняття управлінських рішень.

До основних первинних документів, що підтверджують факт здійснення витрат підприємством, належать:

- акти виконаних робіт або наданих послуг, які фіксують обсяг і зміст виконаних завдань;

- накладні постачальників, що засвідчують отримання матеріалів, сировини чи інших ресурсів;
- акти списання матеріалів і витратних ресурсів, які підтверджують використання запасів у процесі виробництва або адміністративної діяльності;
- рахунки-фактури, що є підставою для здійснення розрахунків із контрагентами;
- платіжні доручення та банківські виписки, які відображають фактичний рух грошових коштів;
- таблиці обліку робочого часу, що підтверджують трудові витрати у випадку наявності найманого персоналу.

Організація документообігу на підприємстві побудована за принципом простоти, прозорості та оперативності. Усі первинні документи оформлюються або отримуються фінансовим аналітиком, який відповідає за їх достовірність, законність і правильність заповнення. Після перевірки документи узгоджуються з директором підприємства, підписуються відповідальними особами та систематизуються у структурованому електронному архіві. Такий підхід мінімізує ризики втрати інформації, забезпечує швидкий доступ до необхідних даних і сприяє раціональній організації облікових процесів.

На підставі перевірених первинних документів фінансовий аналітик формує аналітичну базу даних, яка використовується для узагальнення інформації у бухгалтерських регістрах. Систематизація та групування даних за обліковими рахунками дозволяє здійснювати контроль за витратами, визначати їх структуру, а також забезпечувати підготовку фінансової звітності відповідно до вимог НП(С)БО.

Для підвищення ефективності облікових процесів на ТОВ «Вінерта» застосовується програмне забезпечення «BAS Бухгалтерія» (базова версія), що дає можливість автоматизувати основні етапи обробки облікових даних. Завдяки цій програмі здійснюється введення господарських операцій, їх автоматичне рознесення за рахунками бухгалтерського обліку, формування оборотно-сальдових відомостей, бухгалтерських регістрів, а також складання податкової та фінансової звітності. Крім того, система забезпечує електронне зберігання документів, що спрощує процедуру пошуку та перевірки інформації.

ТОВ «Вінерта» у своїй діяльності використовує загальну систему бухгалтерського обліку, що відповідає особливостям функціонування підприємств і спрямована на забезпечення раціонального співвідношення між обсягом облікових робіт та інформаційними потребами управлінського персоналу. Такий підхід дозволяє мінімізувати адміністративні витрати на ведення обліку, зберігаючи при цьому достатній рівень точності, достовірності та аналітичності облікових даних.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до журнально-ордерної форми, що передбачає систематичне узагальнення інформації про господарські операції у спеціальних журналах-ордерах. Ця форма обліку характеризується компактністю, наочністю та можливістю оперативного контролю за станом розрахунків, рухом матеріальних цінностей і формуванням фінансових результатів. Вона є доцільною для суб'єктів малого бізнесу, які здійснюють відносно невелику кількість господарських операцій, але потребують своєчасного отримання узагальненої фінансової інформації для прийняття управлінських рішень.

У процесі ведення обліку ТОВ «Вінерта» керується Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затвердженим Міністерством фінансів України. Використання цього Плану забезпечує єдність методологічних підходів до обліку господарських процесів, а також сприяє зіставності показників фінансової звітності з іншими суб'єктами господарювання.

Особливу увагу на підприємстві приділено класифікації витрат, яка здійснюється відповідно до вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Згідно з цим стандартом, витрати підприємства поділяються на такі основні групи:

- операційні витрати – це витрати, що безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства, тобто із забезпеченням виробничого процесу чи наданням послуг. До їх складу входять витрати на придбання матеріалів, сировини, енергії, оплату послуг сторонніх організацій, а також інші витрати, необхідні для здійснення основної операційної діяльності;

- адміністративні витрати – це витрати, пов'язані з організацією, управлінням та обслуговуванням підприємства. Вони включають оплату праці адміністративно-

управлінського персоналу, витрати на утримання офісних приміщень, зв'язок, канцелярське приладдя, а також послуги аудиторів, юристів і консультантів;

- витрати на збут – це витрати, що виникають у процесі реалізації продукції, товарів або послуг. До цієї категорії належать витрати на пакування, транспортування, рекламу, маркетинг, комісійні винагороди посередникам, а також інші витрати, пов'язані з просуванням продукції на ринку;

- інші операційні витрати – це витрати, які не належать безпосередньо до основної діяльності, але виникають у межах операційного циклу підприємства. Сюди можна віднести банківські комісії, оплату консультаційних послуг, витрати на страхування, представницькі витрати та інші аналогічні статті.

Така класифікація витрат забезпечує можливість чіткого розмежування видів витрат за їх економічним змістом і функціональним призначенням, що, у свою чергу, сприяє об'єктивному визначенню собівартості продукції чи послуг, аналізу структури витрат і формуванню обґрунтованої фінансової звітності. Раціональна система обліку витрат на ТОВ «Вінерта» дозволяє керівництву ефективно контролювати рівень витрат, своєчасно реагувати на зміни економічної ситуації та підвищувати загальну результативність господарської діяльності підприємства.

Аналітичний облік витрат на підприємстві ТОВ «Вінерта» організовано таким чином, щоб забезпечити детальне відображення інформації за статтями витрат, центрами відповідальності та видами діяльності. Такий підхід дозволяє не лише контролювати загальний обсяг витрат, а й відстежувати їхню структуру, динаміку та вплив на фінансові результати у розрізі конкретних напрямів діяльності. Аналітична інформація формується на основі даних первинних документів, що забезпечує її достовірність і можливість подальшого використання для внутрішнього аналізу та управлінського планування.

Для синтетичного обліку витрат у ТОВ «Вінерта» застосовуються рахунки, передбачені Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. Зокрема, використовуються такі основні рахунки:

- рахунок 92 «Адміністративні витрати», на якому узагальнюються витрати, пов'язані з управлінням і загальногосподарським обслуговуванням підприємства;

- рахунок 93 «Витрати на збут», який застосовується у випадку реалізації готової продукції, товарів або наданих послуг;
- рахунок 94 «Інші операційні витрати», призначений для обліку витрат, не пов'язаних безпосередньо з основною діяльністю, але які виникають у процесі операцій підприємства (наприклад, банківські послуги, представницькі витрати тощо);
- рахунок 79 «Фінансові результати», що використовується для визначення кінцевого результату господарської діяльності, тобто прибутку або збитку підприємства за звітний період.

Всі господарські операції систематизуються та відображаються у Журналі-ордері №5, який формується автоматично за допомогою бухгалтерської програми. Автоматизована система забезпечує зручність у веденні обліку, мінімізує кількість помилок, підвищує оперативність формування звітності та контролю за фінансовими показниками.

Відповідно до внутрішнього нормативного документа — Наказу про облікову політику, на підприємстві встановлено принципи, правила і методи ведення бухгалтерського обліку, що забезпечують його стабільність та послідовність.

Згідно з обліковою політикою ТОВ «Вінерта»:

- витрати визнаються за принципом нарахування, тобто у тому звітному періоді, в якому вони фактично виникли, незалежно від моменту здійснення оплати;
- для оцінки вибуття запасів використовується метод середньозваженої собівартості, що дозволяє отримати більш об'єктивний показник вартості використаних матеріалів і забезпечує стабільність у розрахунках собівартості;
- межа суттєвості встановлена на рівні 5 тис. грн, що відповідає масштабам діяльності підприємства і забезпечує доцільний баланс між точністю обліку та трудомісткістю його ведення.

Крім того, обліковою політикою визначено порядок організації документообігу, періодичність проведення інвентаризацій, а також перелік посадових осіб, уповноважених підписувати бухгалтерські документи. Затвердження цих положень здійснюється директором підприємства, який несе відповідальність за дотримання встановлених правил обліку та достовірність фінансової інформації.

Інвентаризація активів і витрат проводиться не рідше одного разу на рік перед складанням річної фінансової звітності. Її метою є перевірка фактичної наявності активів і зіставлення їх із даними бухгалтерського обліку. За результатами інвентаризації складаються акти перевірки, у яких відображаються виявлені розбіжності, а також пропозиції щодо їх усунення. Усі акти затверджуються директором підприємства.

Контроль за правильністю формування витрат здійснюється шляхом періодичного аналізу первинних документів, регістрів обліку та звітів, що формуються у програмному середовищі. Такі перевірки проводить бухгалтер, який відповідає за достовірність та повноту облікових даних.

Загалом система організації обліку витрат у ТОВ «Вінерта» відповідає вимогам чинного законодавства України та забезпечує належний рівень достовірності фінансової інформації. Проте, аналіз показує, що існують резерви для вдосконалення облікового процесу, особливо у напрямі підвищення рівня автоматизації управлінського аналізу витрат.

Доцільним є розширення функціональних можливостей використовуваного програмного забезпечення зокрема, впровадження автоматичного формування аналітичних звітів про структуру витрат за статтями, центрами відповідальності та часовими періодами. Це сприятиме підвищенню аналітичної цінності бухгалтерських даних і забезпечить керівництво підприємства оперативною інформацією для ухвалення стратегічних рішень.

Крім того, варто розробити внутрішній регламент документообігу, який визначатиме чітку послідовність дій під час узгодження первинних документів між директором і фінансовим аналітиком. Такий документ сприятиме уніфікації облікових процедур, скороченню часу на обробку інформації, підвищенню прозорості взаємодії між структурними підрозділами та забезпечить підвищення достовірності фінансових даних.

Виходить, що подальший розвиток системи бухгалтерського обліку витрат на ТОВ «Вінерта» має бути спрямований на поглиблення аналітичності обліку, автоматизацію процесів і вдосконалення внутрішнього контролю, що забезпечить більш

ефективне управління ресурсами та підвищення економічної результативності діяльності підприємства.

2.2. Організація обліку доходів підприємства

Доходи підприємства є одним із найважливіших показників ефективності його господарської діяльності, оскільки саме вони формують фінансову основу для покриття витрат та забезпечення отримання прибутку. Коректне і своєчасне відображення доходів у бухгалтерському обліку забезпечує достовірність фінансової інформації, що, у свою чергу, є критично важливим для складання фінансової звітності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Надійний облік доходів дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, визначити рентабельність діяльності та спланувати подальший розвиток бізнесу з урахуванням реальних економічних показників.

ТОВ «Вінерта» функціонує у статусі малого підприємства, тому організація бухгалтерського обліку доходів здійснюється у загальній формі, що відповідає масштабам діяльності та структурі управління підприємства. Така форма обліку дозволяє оптимізувати витрати на ведення бухгалтерського процесу, зберігаючи при цьому повноту і достовірність інформації про фінансові результати.

Відповідальність за організацію та ведення обліку доходів покладена на фінансового аналітика, який виконує одночасно функції бухгалтера. Він забезпечує своєчасне оформлення первинних документів, ведення аналітичних та синтетичних регістрів обліку доходів, а також підготовку інформації для формування фінансової звітності та управлінського аналізу.

Загальний контроль за правильністю ведення обліку здійснює директор підприємства. Він затверджує облікову політику, підписує первинні документи та акти, а також фінансову звітність. Така система розподілу обов'язків забезпечує належний рівень внутрішнього контролю і гарантує достовірність відображених у бухгалтерському обліку фінансових результатів.

Ведення обліку доходів на ТОВ «Вінерта» здійснюється відповідно до чинного законодавства та нормативних актів України, а саме:

- Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», що встановлює основні принципи та правила ведення обліку;
- Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що визначає порядок підготовки фінансової звітності та забезпечує її порівнянність;
- НП(С)БО 15 «Дохід», що регламентує порядок визнання, оцінки та відображення доходів у бухгалтерському обліку;
- НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», що адаптує принципи бухгалтерського обліку та звітності до потреб підприємств, спрощуючи процес обліку та підготовки фінансових документів.

Організація обліку доходів на ТОВ «Вінерта» забезпечує систематичне, повне та достовірне відображення фінансових результатів діяльності підприємства, сприяє своєчасному контролю за доходами та є надійною основою для прийняття ефективних управлінських рішень. При цьому використання загальної форми обліку дозволяє економічно раціонально організувати процес без зниження якості фінансової інформації.

На підприємстві ТОВ «Вінерта» первинне документування доходів здійснюється на підставі активних первинних документів, які підтверджують факт отримання доходів у результаті господарської діяльності. До таких документів належать: акти наданих послуг або виконаних робіт, рахунки-фактури, договори з замовниками, а також банківські виписки, що засвідчують надходження грошових коштів на рахунок підприємства. Використання зазначених документів забезпечує достовірність та повноту обліку доходів, а також дозволяє відстежувати строки виконання зобов'язань та надходження коштів за договорами.

Процес документообігу на підприємстві має загальну організаційну структуру, яка передбачає такі наступні етапи: по-перше, бухгалтер оформлює первинні документи в яких присутні рахунки на оплату або акт виконаних робіт, перевіряє їхню правильність та відповідність умовам укладених договорів. По-друге, документ узгоджується та підписується директором підприємства, що підтверджує законність та достовірність операції. По-третє, після надходження коштів відповідно до умов договору операція відображається у системі бухгалтерського обліку. І останнім етапом

є те, що на основі оформлених первинних документів формується аналітичний та синтетичний облік доходів, що забезпечує їх систематизацію та підготовку інформації для фінансової звітності.

Для автоматизації обробки документів використовується програмне забезпечення «BAS Бухгалтерія», яке дозволяє автоматично відображати господарські операції у бухгалтерських регістрах, створювати бухгалтерські проведення відповідно до плану рахунків, формувати аналітичні та синтетичні регістри обліку доходів, забезпечувати збереження та структурування електронних копій первинних документів.

Відповідно до вимог НП(С)БО 15 «Дохід», доходи визнаються у момент збільшення активів або зменшення зобов'язань підприємства, що приводить до зростання власного капіталу. Такий підхід дозволяє коректно визначати фінансові результати діяльності та формувати достовірну фінансову звітність.

На ТОВ «Вінерта» доходи класифікуються за такими основними напрямками:

- Дохід від основної діяльності, що включає надходження від реалізації продукції чи надання послуг, що формуються на підставі укладених договорів з клієнтами. Ця категорія становить основну частку доходів підприємства;
- Інші операційні доходи, що включають компенсації витрат, курсові різниці, орендні платежі та інші надходження, що виникають у процесі операційної діяльності, але не пов'язані безпосередньо з основним видом діяльності;
- Фінансові доходи - це доходи від фінансових операцій, такі як нараховані відсотки, дивіденди або інші фінансові надходження (у випадку їх наявності);
- Інші доходи - це доходи, що виникають у результаті реалізації необоротних активів, списання кредиторської заборгованості

Отже, основну частку доходів ТОВ «Вінерта» становлять надходження від реалізації послуг, що обумовлено специфікою діяльності підприємства та структурою його клієнтської бази. Класифікація доходів за зазначеними напрямками дозволяє забезпечити аналітичний контроль, оцінювати їхню динаміку, структуру і вплив на фінансові результати, а також сприяє підвищенню ефективності управлінського аналізу та прийняття стратегічних рішень щодо розвитку підприємства.

В ТОВ «Вінерта» визнання доходу здійснюється за методом нарахування. Це означає, що доходи відображаються у бухгалтерському обліку в момент підписання акту виконаних робіт або надання послуг, незалежно від фактичної дати надходження грошових коштів на рахунок підприємства. Такий підхід забезпечує відповідність принципу нарахування та принципу відповідності доходів і витрат звітного періоду, що є одним із фундаментальних вимог бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Завдяки цьому доходи та витрати співставляються у межах одного періоду, що дозволяє отримати об'єктивну оцінку фінансового результату діяльності підприємства.

Облік доходів ведеться із застосуванням синтетичних рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку, що забезпечує систематизацію та узагальнення фінансової інформації:

- 70 «Доходи від реалізації» - для обліку основних доходів підприємства, що формуються від реалізації продукції, товарів або надання послуг;
- 71 «Інший операційний дохід» - для відображення доходів, пов'язаних з іншими операційними процесами, наприклад, відшкодування витрат, орендних платежів або курсових різниць;
- 73 «Інші фінансові доходи» - для доходів, отриманих від фінансових операцій, таких як нараховані відсотки чи дивіденди;
- 79 «Фінансові результати» - для узагальнення даних про доходи та витрати, що дозволяє визначити чистий фінансовий результат (прибуток або збиток) за звітний період.

Наприкінці кожного звітного періоду всі доходи підприємства списуються на рахунок 79 «Фінансові результати», де відбувається їх зіставлення із відповідними витратами, що дозволяє визначити фінансовий результат діяльності за період.

Аналітичний облік доходів на ТОВ «Вінерта» ведеться у розрізі видів послуг, окремих контрагентів та укладених договорів. Такий підхід дає можливість детально оцінювати ефективність окремих напрямів діяльності, аналізувати структуру клієнтської бази та визначати прибутковість конкретних видів послуг.

Синтетичний облік здійснюється на рахунках класу 7 згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку, а формування регістрів обліку та підготовка звітних показників здійснюється автоматично в програмному середовищі «BAS Бухгалтерія». Це дозволяє

зменшити ризик помилок при обробці даних та забезпечує оперативне отримання інформації для управлінського аналізу.

Фінансовий аналітик щомісяця формує звітність про доходи підприємства, яка передається директору для аналізу фінансових результатів та прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності та підвищення ефективності використання ресурсів.

Інформація про доходи підприємства відображається у Звіті про фінансові результати (форма №2-м) за такими основними статтями як

- «Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг»;
- «Інші операційні доходи»;
- «Інші фінансові доходи»;
- «Інші доходи», що включають надходження від реалізації необоротних активів або списання кредиторської заборгованості.

Згідно з даними фінансової звітності ТОВ «Вінерта» у таблиці 1.4, у 2024 році підприємство отримало дохід у сумі 750,3 тис. грн, що на 12% менше, ніж у попередньому році (852,6 тис. грн). Таке зниження доходу свідчить про скорочення обсягів реалізації послуг або зменшення кількості клієнтів, що вимагає вжиття заходів щодо пошуку резервів підвищення ефективності господарської діяльності, розширення клієнтської бази та оптимізації структури доходів підприємства.

Така організація обліку доходів дозволяє не лише забезпечити достовірність фінансових показників, а й проводити детальний аналіз динаміки та структури доходів, що є важливим інструментом для прийняття стратегічних управлінських рішень та забезпечення стабільного фінансового стану підприємства.

На підприємстві ТОВ «Вінерта» контроль за правильністю визначення та відображення доходів здійснюється спільними зусиллями директора та фінансового аналітика. Основними завданнями внутрішнього контролю є перевірка достовірності первинних документів, підтвердження законності господарських операцій, а також перевірка правильності віднесення сум до відповідних рахунків бухгалтерського обліку. Крім того, контроль передбачає своєчасне відображення доходів у бухгалтерських регістрах та фінансовій звітності, що забезпечує достовірність та повноту інформації про фінансові результати діяльності підприємства.

Додатково здійснюється порівняльний аналіз доходів і витрат, який дозволяє оцінити рівень рентабельності окремих напрямів операційної діяльності. Такий аналіз є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, оскільки дозволяє виявити найбільш прибуткові напрямки діяльності, а також визначити потенційні резерви підвищення ефективності господарських операцій.

Стан організації обліку доходів на ТОВ «Вінерта» характеризується простотою та раціональністю, що відповідає масштабу діяльності підприємства і вимогам чинного законодавства України. Водночас, аналіз практики обліку свідчить про можливість подальшого вдосконалення процесів, що дозволить підвищити ефективність облікового та аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами.

До основних напрямів вдосконалення обліку доходів можна віднести:

- Удосконалення системи аналітичного обліку шляхом деталізації доходів за видами послуг, окремими контрагентами та договорами, що дозволить більш точно оцінювати прибутковість кожного напрямку діяльності;
- Впровадження щомісячного аналізу рентабельності доходних напрямів, що забезпечить оперативний контроль за ефективністю використання ресурсів і своєчасне реагування на зміни ринкової ситуації;
- Розширення застосування автоматизованих інструментів програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія», що дозволить здійснювати постійний моніторинг доходів у динаміці, формувати оперативні аналітичні звіти та скоротити трудові витрати на обробку інформації;
- Впровадження елементів бюджетування доходів, що дасть змогу планувати очікувані надходження коштів, контролювати виконання планових показників та підвищувати фінансову дисципліну на підприємстві.

Отже, сучасна організація обліку доходів на ТОВ «Вінерта» забезпечує достовірне та своєчасне відображення фінансових результатів діяльності, дозволяє здійснювати контроль за рентабельністю окремих напрямів діяльності та створює надійну основу для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення прибутковості та стабільності фінансового стану підприємства.

2.3. Організація і методика визначення та обліку фінансових результатів діяльності підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства виступають ключовим індикатором ефективності його господарської діяльності, оскільки вони відображають величину чистого прибутку або збитку, що виникає в результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Організація обліку фінансових результатів на підприємстві передбачає систематичне узагальнення інформації про доходи та витрати, контроль достовірності їх визначення, а також забезпечення своєчасного відображення відповідних даних у синтетичних та аналітичних регістрах бухгалтерського обліку. Такий підхід дозволяє керівництву отримувати повну та об'єктивну інформацію щодо фінансового стану підприємства і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

На підприємстві ТОВ «Вінерта» облік фінансових результатів здійснюється у загальній формі, що відповідає специфіці та масштабам діяльності малого підприємства. Визначення фінансового результату проводиться на основі даних про доходи та витрати, які відображаються на рахунках класу 7 «Доходи та витрати» та узагальнюються на рахунку 79 «Фінансові результати». Така структура обліку забезпечує оперативний контроль за фінансовими показниками та дозволяє формувати достовірну інформацію для податкової, фінансової та управлінської звітності.

Відповідальність за ведення обліку фінансових результатів покладена на фінансового аналітика, який виконує такі основні функції:

- здійснення аналітичного та синтетичного обліку доходів і витрат;
- перевірка достовірності первинних документів та правильності віднесення сум до відповідних рахунків;
- формування даних для складання фінансової, податкової та управлінської звітності.

Загальний контроль за веденням обліку фінансових результатів здійснює директор підприємства, який затверджує первинні документи та фінансову звітність, що підтверджує їхню достовірність і відповідність законодавчим вимогам.

Документування операцій, що впливають на фінансові результати підприємства, здійснюється на основі первинних документів, до яких належать:

рахунки-фактури, договори та акти виконаних робіт; банківські виписки, що підтверджують надходження або списання коштів; акти списання матеріалів та інших витратних ресурсів; платіжні доручення та таблиці обліку робочого часу (за наявності персоналу).

На підприємстві організація документообігу має загальну структуру: фінансовий аналітик отримує або оформлює первинні документи, перевіряє їхню правильність та погоджує з директором. На підставі цих документів формується аналітичний та синтетичний облік, а дані автоматично інтегруються в програмне забезпечення «BAS Бухгалтерія», що дозволяє формувати фінансову звітність і готувати аналітичні матеріали для управлінських рішень.

Аналітичний облік ведеться за окремими статтями доходів і витрат, видами діяльності та контрагентами. Він забезпечує деталізацію фінансової інформації та дозволяє визначити ефективність окремих напрямів діяльності підприємства. Синтетичний облік здійснюється на рахунках класу 7 із подальшим узагальненням результатів на рахунку 79 «Фінансові результати». Узагальнення даних на синтетичному рівні дає змогу отримати цілісну картину фінансового стану підприємства та визначити його прибутковість у цілому.

Комплексне застосування аналітичного та синтетичного обліку забезпечує системність, прозорість і повноту відображення фінансових операцій, що є необхідною умовою для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Крім того, такий підхід дозволяє своєчасно виявляти відхилення від планових показників, оцінювати фінансові ризики та розробляти заходи для оптимізації витрат і підвищення прибутковості.

Чистий прибуток скоротився у понад 3,5 раза (на 73,7%), що є негативною тенденцією та вказує на підвищення витрат або зниження рентабельності операційної діяльності.

Типові бухгалтерські проводки, що відображають ключові фінансові операції, включають:

- Дт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» / Кт 70 «Доходи від реалізації» — облік доходів від реалізації продукції, товарів, робіт чи послуг;

- Дт 92 «Адміністративні витрати» / Кт 63 «Розрахунки з постачальниками» — відображення витрат на управління підприємством, пов'язаних із забезпеченням його нормальної діяльності;
- Дт 79 «Фінансові результати» / Кт 92, 93, 94 — списання витрат та доходів на рахунок фінансових результатів з метою визначення чистого прибутку або збитку підприємства.

Відображення фінансових результатів у звітності здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 3. Основні статті, що формують Звіт про фінансові результати (форма №2-м), включають:

- «Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг»;
- «Інші операційні доходи»;
- «Інші фінансові доходи»;
- «Інші доходи»;
- «Витрати за видами діяльності».

Такий поділ доходів і витрат дозволяє забезпечити об'єктивне узагальнення фінансових результатів та сприяє аналізу прибутковості окремих видів діяльності підприємства.

Аналіз практики обліку фінансових результатів на прикладі ТОВ «Вінерта» свідчить про те, що організація бухгалтерського обліку є ефективною та відповідає вимогам чинного законодавства. Водночас, для підвищення ефективності фінансового управління та оперативного прийняття управлінських рішень доцільно запровадити наступні заходи такі як:

- Деталізація аналітичного обліку за видами діяльності та окремими проектами, що дозволить більш точно відображати структуру доходів і витрат та контролювати рентабельність кожного напрямку діяльності;
- Щомісячний аналіз рентабельності окремих напрямів діяльності, який дає можливість своєчасно виявляти проблемні ділянки та коригувати управлінські рішення;
- Розширення використання автоматизованих аналітичних функцій програмного комплексу «BAS Бухгалтерія», що забезпечує формування динамічних звітів,

прогнозування фінансових результатів та підвищує оперативність інформаційного забезпечення менеджменту;

- Впровадження внутрішнього бюджетування доходів і витрат, що створює систему планування та контролю фінансових показників, підвищує точність прогнозування та сприяє оптимізації використання ресурсів підприємства.

Згідно з результатами можемо зробити висновок, що організація та методика обліку фінансових результатів на підприємстві забезпечують своєчасне та достовірне визначення прибутку або збитку, контроль за ефективністю діяльності та формують надійну інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації фінансових ресурсів і підвищення економічної ефективності діяльності підприємства. Такий підхід відповідає сучасним вимогам фінансового менеджменту та сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства.

2.4. Автоматизація обліку фінансових результатів діяльності підприємства

У сучасних умовах розвитку малого бізнесу та підвищених вимог до достовірності бухгалтерської інформації особливого значення набуває вдосконалення організації бухгалтерського обліку. Для ТОВ «Вінерта», що функціонує за участю двадцяти співробітників: директора, бухгалтера, фінансового аналітика і тд., то ведення обліку здійснюється у загальній формі, однак потребує системного підходу для забезпечення точності, своєчасності та аналітичної цінності інформації. Аналіз існуючої організації бухгалтерського обліку дозволяє визначити ключові напрями його оптимізації, спрямовані на підвищення ефективності роботи та відповідності сучасним стандартам бухгалтерського обліку.

Одним із пріоритетних напрямів удосконалення облікової системи є впровадження автоматизованих інформаційних систем, які дозволяють зменшити обсяг ручної роботи з документами та підвищити достовірність фінансових даних. На теперішній час фінансовий аналітик ТОВ «Вінерта» веде облік із використанням базових функцій бухгалтерського програмного забезпечення, що обмежує можливості для проведення комплексного аналізу та оперативного контролю за господарськими операціями.

Інтеграція сучасних хмарних сервісів бухгалтерського обліку дозволить:

- автоматизувати процес обліку господарських операцій;
- формувати фінансову звітність у режимі реального часу;
- забезпечити дистанційний доступ директора до актуальної фінансової інформації;
- знизити ризики виникнення помилок при обробці первинних документів.

Такий підхід сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень та оперативності реагування на зміни у фінансовому стані підприємства.

На підприємстві ТОВ «ВІНЕРТА» процес автоматизації обліку фінансових результатів реалізовано шляхом упровадження програмного комплексу «BAS Бухгалтерія», який є сучасним інструментом автоматизації бухгалтерського та податкового обліку. Ця система відповідає чинним вимогам національного законодавства України, зокрема Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Використання програмного продукту «BAS Бухгалтерія» забезпечує комплексну автоматизацію облікових процесів, зокрема інтеграцію синтетичного та аналітичного обліку. Завдяки цьому господарські операції автоматично відображаються на рахунках класу 7 «Доходи та витрати» з подальшим їх узагальненням на рахунку 79 «Фінансові результати». Такий підхід дає змогу формувати повну та своєчасну інформацію про фінансові результати діяльності, визначати чистий прибуток або збиток підприємства, а також здійснювати детальний аналіз структури доходів і витрат за різними видами діяльності, проектами чи контрагентами.

Однією з найважливіших переваг автоматизованої системи є можливість оперативного формування динамічних звітів. Завдяки цьому управлінський персонал підприємства отримує доступ до актуальних фінансових показників, що сприяє оцінці рентабельності окремих напрямів діяльності та контролю за виконанням планових завдань. Гнучкий механізм налаштування звітів дозволяє користувачам здійснювати вибірку даних за будь-якими аналітичними ознаками — періодом, видом діяльності, контрагентом, статтями витрат тощо.

Крім того, система «BAS Бухгалтерія» має функціонал прогнозування фінансових результатів на основі аналізу історичних даних і поточних тенденцій

господарської діяльності. Це забезпечує можливість формування прогнозних сценаріїв розвитку підприємства, планування прибутку, оцінки ефективності управлінських рішень та оптимізації використання ресурсів. Таким чином, програмний комплекс виступає не лише інструментом ведення бухгалтерського обліку, але й засобом стратегічного фінансового планування.

Важливим елементом автоматизації є також механізм автоматичного закриття рахунків доходів і витрат із подальшим формуванням фінансового результату на рахунку 79. Це значно зменшує ризик виникнення помилок у бухгалтерських записах, забезпечує своєчасність облікових процедур і підвищує точність розрахунку показників прибутковості.

Система також суттєво підвищує рівень внутрішнього контролю. Автоматизоване відстеження операцій у режимі реального часу дає можливість виявляти невідповідності між доходами і витратами, контролювати рух фінансових потоків та дотримання бюджетних обмежень. Наявність контрольних механізмів і аналітичних звітів сприяє запобіганню помилкам і шахрайству, що особливо важливо для забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Запровадження автоматизованої системи обліку на ТОВ «ВІНЕРТА» позитивно вплинуло на організацію роботи бухгалтерської служби. Завдяки автоматизації значно скорочено трудомісткість облікових процедур, зменшено витрати часу на обробку первинних документів і складання звітності. Крім того, підвищено рівень прозорості фінансової інформації, що створює додаткові можливості для зовнішнього та внутрішнього аудиту.

Загалом автоматизація обліку фінансових результатів на ТОВ «ВІНЕРТА» сприяє підвищенню якості управління фінансами, забезпечує своєчасне отримання достовірних даних для аналізу та прийняття управлінських рішень. Вона дозволяє підприємству не лише ефективніше управляти доходами і витратами, але й забезпечує основу для стратегічного планування, прогнозування фінансових результатів та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Таким чином, впровадження системи «BAS Бухгалтерія» є важливим етапом удосконалення інформаційного забезпечення обліково-аналітичної діяльності підприємства. Автоматизація процесів обліку фінансових результатів створює

передумови для підвищення ефективності управління, зміцнення фінансової дисципліни, поліпшення контролю за використанням ресурсів і забезпечує надійну інформаційну базу для подальшого розвитку підприємства.

У другому розділі магістерської роботи було здійснено комплексне дослідження організації та методики обліку фінансових результатів діяльності підприємства на прикладі ТОВ «ВІНЕРТА». Проаналізовано практичні аспекти ведення обліку витрат, доходів та визначення фінансових результатів, а також виявлено можливості підвищення ефективності облікової системи шляхом її автоматизації.

Дослідження показало, що система бухгалтерського обліку ТОВ «ВІНЕРТА» побудована відповідно до чинного законодавства України та положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Організація обліку витрат забезпечує їх повне, своєчасне та достовірне відображення у фінансових звітах. Витрати систематизуються за економічним змістом та функціональним призначенням, що дозволяє чітко визначати собівартість продукції, контролювати структуру витрат і здійснювати ефективний аналіз їхнього впливу на фінансові результати.

У процесі обліку доходів підприємство дотримується принципу нарахування відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід», що гарантує коректне відображення господарських операцій у момент їх виникнення незалежно від руху грошових коштів. Доходи підприємства класифіковано за видами діяльності — основною, іншою операційною, фінансовою та інвестиційною. Цей підхід дає змогу проводити глибокий аналітичний облік і оцінювати прибутковість кожного напрямку діяльності, а також визначати ключові чинники формування прибутку.

Визначення фінансових результатів на підприємстві здійснюється шляхом порівняння доходів і витрат, що відображаються на рахунках класу 7 «Доходи і витрати», з подальшим узагальненням на рахунку 79 «Фінансові результати». Це дозволяє отримати достовірні дані про підсумковий фінансовий результат діяльності підприємства — прибуток або збиток та забезпечує основу для подальшого аналізу ефективності управлінських рішень.

Окрему увагу у розділі приділено питанням автоматизації обліку фінансових результатів. У ТОВ «ВІНЕРТА» застосовується сучасний програмний комплекс «BAS Бухгалтерія», який відповідає вимогам національного законодавства та міжнародним

практикам обліку. Використання цієї системи забезпечує інтеграцію аналітичного й синтетичного обліку, автоматичне формування бухгалтерських проведення, складання фінансової звітності та контроль за фінансовими показниками у режимі реального часу. Програмний продукт дозволяє створювати динамічні звіти, здійснювати прогнозування фінансових результатів і проводити глибокий аналіз рентабельності окремих напрямів діяльності.

Автоматизація облікових процесів позитивно вплинула на ефективність роботи бухгалтерської служби підприємства. Вона сприяє скороченню трудомісткості облікових процедур, підвищенню точності даних, зменшенню ймовірності помилок і забезпечує своєчасне отримання управлінської інформації. Крім того, автоматизація створює передумови для удосконалення внутрішнього контролю, підвищення прозорості фінансових операцій і формування більш надійної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Загалом результати дослідження засвідчили, що організація обліку фінансових результатів на ТОВ «ВІНЕРТА» є ефективною та відповідає сучасним вимогам бухгалтерського і фінансового менеджменту.

Водночас, для подальшого вдосконалення облікової системи доцільно:

- розширити можливості аналітичного обліку за видами діяльності, проектами та контрагентами;
- запровадити систему внутрішнього бюджетування доходів і витрат;
- активніше використовувати інструменти прогнозування та фінансового моделювання, що реалізовані у програмному забезпеченні «BAS Бухгалтерія».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організація та методика проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства

Проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства є важливою складовою системи фінансового контролю, спрямованого на забезпечення достовірності, повноти та своєчасності відображення інформації у бухгалтерському обліку та звітності. Основною метою аудиту фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА» є встановлення об'єктивної оцінки правильності формування прибутку (збитку) підприємства, дотримання вимог чинного законодавства при веденні обліку доходів і витрат, а також визначення резервів підвищення ефективності господарювання.

Об'єктами аудиторської перевірки виступають:

- показники фінансових результатів діяльності (прибуток, збиток, валовий дохід, чистий фінансовий результат);
- облікові реєстри доходів і витрат підприємства;
- система внутрішнього фінансового контролю;
- процеси формування та використання прибутку;
- фінансова звітність, зокрема Звіт про фінансові результати (форма №2) та Баланс (форма №1).

Основними завданнями аудиту фінансових результатів є:

- перевірка правильності та законності відображення господарських операцій, що впливають на формування фінансових результатів;
 - визначення достовірності показників доходів і витрат, представлених у звітності;
 - оцінка ефективності внутрішнього контролю підприємства щодо управління фінансовими потоками;

- виявлення можливих помилок, перекручень і порушень у бухгалтерському обліку;

- надання практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку, звітності та управління фінансовими результатами.

Методика аудиту фінансових результатів ТОВ «ВІНЕРТА» базується на загальноприйнятих принципах аудиторської діяльності: незалежності, об'єктивності, професійної компетентності та конфіденційності. Процес аудиту здійснюється у кілька етапів:

Перший етап є підготовчим. На цьому етапі я проводила аналіз економічного стану підприємства та оцінка аудиторських ризиків, формувала план аудиту, визначала обсяг робіт та строків їх виконання та складала програми перевірки із зазначенням конкретних процедур та відповідальних осіб. Крім того, на підготовчому етапі аудиту були розроблені та застосовані аудиторські тести, спрямовані на оцінку системи внутрішнього контролю та правильності формування фінансових результатів ТОВ «ВІНЕРТА». Проведення зазначених тестів дало змогу попередньо оцінити надійність облікової системи підприємства та визначити напрями аудиторського ризику. Такі види тестів:

- тести внутрішнього контролю доходів (додаток Б);
- тести внутрішнього контролю витрат (додаток В);
- тести формування фінансового результату (додаток Г);
- тести податкових аспектів (додаток Д).

Також було вивчено наказ про облікову політику ТОВ «ВІНЕРТА», який визначає методи оцінки активів, порядок визнання доходів і витрат та формування фінансових результатів підприємства (додаток Е).

Другим етапом було проведення перевірки. Для цього потрібно було розглянути первинні документи і реєстри бухгалтерського обліку, перевірити правильність віднесення доходів і витрат до відповідних періодів, виявити типові порушення, серед яких: несвоєчасне або неповне відображення доходів, необґрунтоване списання витрат, порушення принципу нарахування, перекручення фінансового результату з метою мінімізації податкових зобов'язань. З метою оцінки організації бухгалтерського

обліку та внутрішнього контролю під час аудиту було проаналізовано графік документообігу ТОВ «Вінерта» (додаток Ж).

Третій етап є аналітичним, отже треба було здійснити горизонтальний, вертикальний та факторний аналіз показників фінансових результатів. Після цього зробити оцінку тенденцій зміни прибутковості та порівняти дані з попередніми періодами та середньогалузевими показниками.

На завершальному етапі я узагальнювала результати перевірки, формувала аудиторські висновки, розробляла рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового контролю та управління прибутком підприємства.

Результати аудиту фінансових результатів мають прикладне значення для підвищення ефективності управління підприємством. Вони дають змогу:

- удосконалити систему внутрішнього контролю;
- запобігати фінансовим ризикам і втратам;
- формувати реалістичну фінансову політику;
- забезпечити обґрунтованість управлінських рішень щодо розподілу прибутку, інвестування та фінансування;
- підвищити довіру зовнішніх користувачів до фінансової звітності підприємства.

Підсумовуючи результати дослідження організації та методики аудиту фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА», слід зазначити, що проведена перевірка дала змогу всебічно оцінити стан системи фінансового контролю підприємства, виявити основні проблеми та окреслити напрями їх усунення. Аудиторські процедури забезпечили отримання достовірної інформації, необхідної для обґрунтованого прийняття управлінських рішень і підвищення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Результати аудиту становлять основу для подальшого аналітичного дослідження фінансових показників діяльності підприємства. У наступному підрозділі буде розглянуто методичні підходи до аналізу фінансових результатів, визначено фактори їх формування та запропоновано напрями підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «ВІНЕРТА».

3.2. Методика аналізу фінансових результатів діяльності підприємства

Раціональне управління фінансово-економічною діяльністю підприємства ґрунтується на глибокому та всебічному аналізі його фінансових результатів. Аналіз фінансових результатів виступає ключовим елементом системи управління, оскільки дає змогу комплексно оцінити рівень ефективності використання ресурсів, прибутковість, рентабельність і загальну фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Результати аналітичного дослідження формують інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення результативності та конкурентоспроможності підприємства. У цьому підрозділі розкрито методичні підходи до проведення аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА», визначено його етапи, інструментарій і показники оцінювання, а також обґрунтовано практичну значущість аналітичних процедур у системі управління підприємством.

Метою проведення аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА» є різностороннє дослідження динаміки та закономірностей зміни фінансових показників, виявлення основних чинників, що визначають рівень прибутковості підприємства, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності використання ресурсів і результативності господарської діяльності.

До основних завдань аналізу фінансових результатів належать:

- оцінювання тенденцій зміни та структури доходів, витрат і прибутку підприємства;
- визначення впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на формування фінансових результатів;
- розрахунок показників рентабельності окремих видів діяльності, продукції та підприємства в цілому;
- розроблення пропозицій щодо оптимізації структури витрат і зміцнення фінансової стійкості;
- обґрунтування управлінських рішень на основі результатів проведеного аналітичного дослідження.

Можемо побачити, що аналіз фінансових результатів діяльності підприємства виконує не лише контрольну чи облікову функцію, а й слугує важливим елементом системи стратегічного управління. Він забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку процесів планування, прогнозування та регулювання господарської діяльності, сприяючи підвищенню ефективності управлінських рішень на всіх рівнях.

Ефективність проведення аналітичних досліджень значною мірою визначається повнотою, достовірністю та актуальністю інформаційного забезпечення. Від якості зібраних даних залежить глибина та обґрунтованість висновків, а також можливість формування реалістичних управлінських рішень. Саме тому формування надійної інформаційної бази є одним із ключових етапів аналітичного процесу на підприємстві.

Інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА» охоплює широкий спектр джерел, що відображають різні аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства. Основними з них є такі:

- Фінансова звітність підприємства, зокрема Звіт про фінансові результати (форма №2), Баланс (форма №1), Звіт про рух грошових коштів (форма №3), які дають змогу здійснити комплексну оцінку фінансового стану, прибутковості та ліквідності;
- Регістри бухгалтерського обліку: журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості, відомості розрахунків із дебіторами та кредиторами, що деталізують облікові дані та забезпечують аналітичну перевірку показників фінансової звітності;
- Податкова звітність, яка використовується для контролю відповідності фінансових результатів вимогам податкового законодавства та оцінки податкового навантаження;
- Управлінська звітність за центрами фінансової відповідальності, що містить інформацію про результати діяльності окремих структурних підрозділів і сприяє виявленню внутрішніх резервів підвищення ефективності;
- Внутрішньогосподарські документи (кошториси, бізнес-плани, плани доходів і витрат, калькуляції собівартості тощо), які дозволяють зіставити планові та фактичні показники та оцінити рівень виконання фінансових завдань.

Отже, інформаційна база аналізу формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і забезпечує комплексне бачення фінансового стану підприємства.

Методичне забезпечення аналітичного процесу передбачає використання системи взаємопов'язаних методів дослідження, що забезпечують різнобічне вивчення фінансових результатів діяльності. Зокрема:

- горизонтальний аналіз застосовується для виявлення змін фінансових показників у часі та оцінювання динамічних тенденцій розвитку підприємства;
- вертикальний аналіз дає змогу визначити структуру доходів, витрат і фінансових результатів, а також з'ясувати частку окремих статей у загальних підсумкових показниках;
- трендовий аналіз використовується для прогнозування розвитку основних фінансових індикаторів і встановлення довгострокових закономірностей їх зміни;
- факторний аналіз дозволяє визначити ступінь впливу окремих чинників на формування фінансових результатів і виявити резерви підвищення прибутковості;
- порівняльний аналіз забезпечує можливість співставлення фінансових результатів ТОВ «ВІНЕРТА» з галузевими показниками, нормативами або результатами діяльності конкурентів.

Організаційно процес аналізу фінансових результатів доцільно проводити послідовно у кілька етапів:

- підготовчий етап — передбачає збір, перевірку, групування та узагальнення вихідної інформації, оцінку її повноти та достовірності, а також визначення методів, які будуть застосовані під час аналізу;
- аналітичний етап — включає безпосереднє проведення розрахунків, співставлення показників, визначення динаміки, структури та факторів зміни фінансових результатів, а також інтерпретацію отриманих результатів;
- підсумковий етап — полягає у формулюванні узагальнених висновків, визначенні тенденцій розвитку підприємства, оцінюванні його фінансової стійкості та підготовці практичних рекомендацій для підвищення ефективності управління.

Узагальнюючи, слід підкреслити, що якісне організаційно-методичне забезпечення аналітичного процесу є передумовою об'єктивної оцінки фінансових результатів діяльності підприємства. Воно створює основу для розроблення стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на підвищення рентабельності, забезпечення стабільності та сталого розвитку ТОВ «ВІНЕРТА».

З метою забезпечення об'єктивності та наукової обґрунтованості оцінювання фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА» у процесі аналітичних досліджень застосовуються інструменти математичного та статистичного аналізу. Використання таких методів дає змогу кількісно оцінити вплив окремих факторів на формування прибутку, визначити ступінь взаємозв'язку між основними показниками діяльності підприємства та забезпечити підвищення точності аналітичних висновків.

Під час проведення факторного аналізу використовуються методи ланцюгових підстановок, індексного аналізу, елімінації та кореляційно-регресійного аналізу. Застосування зазначених підходів дозволяє не лише визначити напрям і силу впливу окремих факторів на прибуток, а й виявити потенційні резерви його зростання.

Базову модель формування фінансового результату підприємства можна подати у вигляді аналітичного рівняння:

$$P = D - H, \quad (3.1)$$

де: P — прибуток підприємства;

D — дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт або послуг;

H — сукупні витрати на виробництво та реалізацію продукції.

Для поглибленого вивчення факторних залежностей використовується розширена факторна модель, яка дозволяє оцінити взаємозв'язок між обсягом виробництва, ціною реалізації та собівартістю одиниці продукції:

$$P = (Q \times R) - (Q \times C), \quad (3.2)$$

де: Q — обсяг реалізованої продукції;

R — ціна одиниці продукції;

C — собівартість одиниці продукції.

Провівши висновок зрозуміло, що використання факторного моделювання у процесі аналізу фінансових результатів дозволяє не лише виявити ключові детермінанти прибутковості, а й сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності господарської діяльності. Результати такого аналізу слугують

інформаційною базою для розроблення управлінських рішень, спрямованих на зростання фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

Таблиця 3.2 – Динаміка основних фінансових показників ТОВ «ВІНЕРТА» за 2023–2024 рр.

	2024, грн.	2023, грн.	Відхилення(+,-), грн.	Темп зміни, %
Дохід	750 300	852 600	-102 300	88,0
Чистий прибуток	1 000	3 800	-2800	26,3
Активи	56 900	55 200	+1700	103,1
Зобов'язання	2 900	1 400	+1500	207,1
Кількість працівників	19	20	-1	5%

Джерело: розраховано автором на основі даних [54]

Дохід від реалізації продукції у 2024 році зменшився на 102,3 тис. грн або на 12% порівняно з попереднім роком. Така тенденція може свідчити про зниження обсягів реалізації продукції, послаблення попиту або скорочення ринкової частки підприємства. Зменшення доходу вказує на необхідність перегляду цінової політики та маркетингової стратегії з метою стимулювання збуту.

Чистий прибуток підприємства скоротився з 3,8 тис. грн у 2023 році до 1,0 тис. грн у 2024 році, тобто у 3,8 раза (на 73,7%). Така динаміка є негативною і свідчить про зниження рентабельності діяльності, що, ймовірно, зумовлено зростанням витрат на виробництво, зниженням обсягів реалізації або підвищенням собівартості продукції. Це вимагає детальнішого факторного аналізу витрат і виявлення внутрішніх резервів оптимізації.

Активи підприємства у 2024 році збільшилися на 1,7 тис. грн або на 3,1% порівняно з 2023 роком. Це може бути наслідком збільшення обігових коштів або реалізації інвестиційних програм, спрямованих на оновлення матеріально-технічної бази. Водночас, зростання активів за умов зниження прибутку може свідчити про недостатню ефективність їх використання.

Зобов'язання підприємства у звітному періоді зросли більш ніж удвічі — з 1,4 тис. грн до 2,9 тис. грн (на 107,1%). Така тенденція вказує на підвищення кредитного

навантаження та потенційне зростання фінансових ризиків у майбутньому. У разі подальшого зростання боргових зобов'язань може виникнути потреба у перегляді політики управління позиковим капіталом і забезпеченні належного рівня платоспроможності.

Кількість працівників у 2024 році скоротилася з двадцяти до дев'ятнадцяти осіб, тобто на 5 %. Це може бути результатом оптимізації кадрової структури або автоматизації окремих бізнес-процесів. Проведена оцінка динаміки основних фінансових показників ТОВ «ВІНЕРТА» свідчить про наявність певних фінансових труднощів у 2024 році. Незважаючи на незначне зростання активів, підприємство зазнало скорочення обсягів доходів і суттєвого зменшення чистого прибутку. Збільшення частки зобов'язань у структурі капіталу підвищує ризик зниження фінансової стійкості.

Проведений аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІНЕРТА» дозволив комплексно оцінити динаміку ключових фінансових показників, визначити фактори, що впливають на прибутковість, та виявити наявні резерви підвищення ефективності господарської діяльності. Зокрема, у 2024 році спостерігалось зменшення доходу та чистого прибутку, що свідчить про зниження рентабельності та потребу у перегляді виробничо-комерційної стратегії підприємства. Водночас зростання активів при одночасному збільшенні зобов'язань підкреслює необхідність контролю за фінансовою стійкістю та оптимізації структури капіталу. Скорочення чисельності працівників вказує на зміни в організаційній структурі, що потребують оцінки впливу на продуктивність і ефективність трудових ресурсів.

Методичне та інформаційне забезпечення аналізу, використання факторних моделей і статистичних методів дозволяє не лише кількісно оцінити вплив окремих чинників на формування прибутку, а й сформувані обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення фінансової ефективності підприємства. Результати проведеного дослідження підкреслюють важливість системного підходу до оцінки фінансових результатів, що включає горизонтальний, вертикальний, трендовий та факторний аналіз, а також порівняння з галузевими показниками.

Обґрунтовуючи може зробити висновок, що отримані аналітичні висновки створюють необхідну інформаційну та методичну основу для наступного етапу

дослідження — розробки ефективних заходів раціонального управління фінансово-економічною діяльністю підприємства. Раціональне управління, ґрунтуючись на результатах аналітичного дослідження, дозволяє підвищити рентабельність, забезпечити фінансову стабільність та зміцнити конкурентоспроможність ТОВ «ВІНЕРТА».

3.3. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту фінансових результатів діяльності підприємства

У сучасних умовах розвитку малого бізнесу та підвищених вимог до достовірності бухгалтерської інформації особливого значення набуває вдосконалення організації бухгалтерського обліку. Для ТОВ «Вінерта», що функціонує за участю двадцяти співробітників : директора, бухгалтера, фінансового аналітика і тд., ведення обліку здійснюється у загальній формі, однак потребує системного підходу для забезпечення точності, своєчасності та аналітичної цінності інформації. Аналіз існуючої організації бухгалтерського обліку дозволяє визначити ключові напрями його оптимізації, спрямовані на підвищення ефективності роботи та відповідності сучасним стандартам бухгалтерського обліку.

Одним із пріоритетних напрямів удосконалення облікової системи є впровадження автоматизованих інформаційних систем, які дозволяють зменшити обсяг ручної роботи з документами та підвищити достовірність фінансових даних. На теперішній час фінансовий аналітик ТОВ «Вінерта» веде облік із використанням базових функцій бухгалтерського програмного забезпечення, що обмежує можливості для проведення комплексного аналізу та оперативного контролю за господарськими операціями.

Інтеграція сучасних хмарних сервісів бухгалтерського обліку дозволить:

- автоматизувати процес обліку господарських операцій;
- формувати фінансову звітність у режимі реального часу;
- забезпечити дистанційний доступ директора до актуальної фінансової інформації;
- знизити ризики виникнення помилок при обробці первинних документів.

Такий підхід сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень та оперативності реагування на зміни у фінансовому стані підприємства.

Наступним гарним методом є удосконалення внутрішньої управлінської звітності, у підприємствах, де всі облікові функції зосереджені в одній особі, особливе значення набуває внутрішня управлінська звітність. Вона є основним інструментом оперативного контролю та прийняття управлінських рішень. Розширення змісту та структури таких звітів дозволяє директору більш детально оцінювати фінансовий стан підприємства, своєчасно реагувати на зміни у господарській діяльності та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації ресурсів.

Для підвищення ефективності внутрішньої звітності доцільно впровадити такі заходи:

- деталізацію звітів за окремими видами доходів і витрат, що дозволяє більш точно визначати прибуткові та збиткові напрями діяльності;
- включення аналізу виконання планових фінансових показників для оцінки відхилень та визначення резервів підвищення ефективності;
- розробку стандартних шаблонів управлінської звітності, що забезпечить швидкий та зручний доступ до ключових фінансових показників у будь-який момент;
- застосування базових фінансових коефіцієнтів для оцінки ліквідності, рентабельності та ефективності використання активів підприємства, що сприятиме більш глибокому розумінню фінансового стану та результативності господарської діяльності.

Впровадження зазначених заходів дозволить не лише підвищити аналітичну цінність внутрішніх звітів, а й сприятиме більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами та зміцненню фінансової стійкості підприємства.

Ефективна організація документообігу є важливою складовою якісного бухгалтерського обліку та управління фінансами підприємства. Наразі первинні документи в ТОВ «Вінерта» обробляються фінансовим аналітиком вручну, що підвищує ризик виникнення помилок, ускладнює контроль за своєчасністю обліку та збільшує трудовитрати.

Серед основних напрямів удосконалення документообігу можна виділити:

- впровадження електронного обміну документами з контрагентами, що дозволяє пришвидшити обробку господарських операцій та знизити залежність від паперових носіїв;
- створення єдиної електронної бази первинних документів, яка забезпечує централізоване збереження інформації, зручний доступ до неї та підвищує контроль за актуальністю даних;
- розробка регламентованого графіка документообігу, що визначає строки приймання, обробки та зберігання документів, сприяє чіткому виконанню облікових процедур та зменшує ймовірність затримок;
- систематизація форм облікових реєстрів та інтеграція їх у єдину структуру, що спрощує формування фінансової та управлінської звітності та забезпечує оперативність аналітичної роботи.

Реалізація зазначених заходів дозволить не лише підвищити точність і достовірність облікових даних, а й оптимізувати робочий процес фінансового аналітика, зменшивши часові витрати та підвищивши ефективність управління підприємством.

Для підвищення рівня професійної підготовки персоналу доцільно впровадити наступні заходи:

- проходження спеціалізованих курсів підвищення кваліфікації з бухгалтерського обліку, управлінської звітності та фінансового аналізу, що дозволить удосконалити знання щодо актуальних методів ведення обліку;
- навчання роботі з сучасними програмними продуктами та хмарними сервісами для автоматизації бухгалтерського обліку, що сприятиме підвищенню оперативності обробки даних та зменшенню ризику помилок;
- ознайомлення з вимогами та принципами застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також аналіз можливостей їх інтеграції в облікову практику підприємств для підвищення прозорості та порівнянності фінансової інформації.

Здійснення зазначених заходів сприятиме підвищенню професійного рівня фінансового аналітика, забезпечить підвищення достовірності та аналітичної цінності облікових даних і створить основу для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства.

Також було б доцільно ввести до складу співробітників внутрішнього аудитора для покращення системи внутрішнього контролю, що забезпечує своєчасне виявлення помилок, порушень і ризиків у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Проведення внутрішнього аудиту сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації, зменшенню ймовірності викривлення фінансових результатів і запобіганню шахрайству.

Облікова політика підприємства є ключовим елементом організації бухгалтерського обліку, оскільки визначає методи оцінки активів, порядок нарахування амортизації, формування резервів та облік зобов'язань. Для ТОВ «Вінерта» удосконалення облікової політики дозволить більш точно відображати результати господарських операцій, підвищити ефективність контролю за використанням ресурсів та одночасно скоротити витрати на ведення обліку.

До основних напрямів удосконалення облікової політики можна віднести:

- перегляд і оптимізацію методів обліку запасів та готової продукції, що забезпечить більш точне відображення собівартості та прибутковості окремих напрямів діяльності;
- впровадження оптимальних методів нарахування амортизації основних засобів, що дозволить рівномірно розподіляти витрати протягом строку експлуатації та забезпечить адекватне відображення фінансового стану підприємства;
- визначення чітких процедур формування резервів і обліку умовних зобов'язань, що підвищить прозорість фінансової звітності та забезпечить захист від можливих фінансових ризиків;
- спрощення процедур нарахування витрат за окремими господарськими операціями без втрати достовірності бухгалтерської інформації, що дозволить зменшити трудовитрати та підвищити оперативність обробки даних.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню якості облікової інформації, створенню умов для більш ефективного управління фінансами підприємства та зміцненню його фінансової стабільності.

Удосконалення бухгалтерського обліку спрямоване на підвищення достовірності, своєчасності та аналітичної цінності фінансової інформації, що є основою для ефективного управління підприємством. Якісна облікова інформація

дозволяє директору своєчасно оцінювати фінансовий стан ТОВ «Вінерта», контролювати використання ресурсів та ухвалювати обґрунтовані стратегічні та оперативні рішення, спрямовані на підвищення ефективності діяльності та фінансової стабільності.

Досягнення високого рівня якості фінансових даних можливе шляхом реалізації таких заходів:

- застосування інтегрованих облікових систем, що дозволяють централізовано збирати, обробляти та аналізувати інформацію про господарські операції;

- впровадження регулярного внутрішнього аудиту облікових процесів для перевірки точності даних, своєчасності обліку та відповідності процедур законодавчим вимогам;

- стандартизація процедур ведення обліку та підготовки звітності, що забезпечує уніфікацію процесів, зручність контролю та порівнянність фінансової інформації;

- забезпечення надійного зберігання даних та організація їх резервного копіювання для мінімізації ризику втрати інформації та підвищення безпеки фінансових документів.

Впровадження комплексних заходів із підвищення якості фінансової інформації дозволить ТОВ «Вінерта» не лише забезпечити ефективність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової звітності, а й створить надійну основу для стратегічного планування, прийняття управлінських рішень та подальшого розвитку підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

Висновки

У межах магістерського дослідження здійснено різносторонній аналіз теоретичних засад, методичних підходів і практичних аспектів організації обліку, проведення економічного аналізу та аудиту фінансових результатів підприємства. Узагальнення отриманих результатів дало змогу сформулювати такі підсумкові положення.

По-перше, процес обліку доходів і витрат відіграє ключову роль у формуванні достовірного та повного фінансового результату діяльності підприємства. Саме якісні облікові дані забезпечують надійну інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і планування подальшого розвитку.

По-друге, результати проведеного аналітичного дослідження свідчать про наявність потреби в оптимізації структури витрат, удосконаленні цінової політики та підвищенні ефективності управління матеріальними і фінансовими ресурсами. Здійснення таких заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства та покращенню його фінансової стійкості.

По-третє, аудит фінансових результатів є важливим інструментом підвищення якості фінансової звітності. Він забезпечує своєчасне виявлення помилок, неточностей та порушень, а також сприяє посиленню системи внутрішнього контролю й мінімізації ризиків, пов'язаних із прийняттям управлінських рішень.

Крім того, розроблені в роботі практичні рекомендації спрямовані на покращення організації облікового процесу, підвищення рівня фінансової дисципліни та ефективності контролю за використанням ресурсів. Їх упровадження може забезпечити зростання рентабельності діяльності підприємства та створити передумови для його сталого розвитку в майбутньому.

На основі проведеного дослідження обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів, а також з урахуванням сучасних умов функціонування підприємства, сформовано такі комплексні рекомендації та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «ВІНЕРТА».

Перша рекомендація: удосконалення системи бухгалтерського обліку. І ось які кроки треба зробити, щоб її удосконалити:

1. Розширення автоматизації облікових процесів. Рекомендується впровадити розширені версії програмних продуктів «BAS Бухгалтерія» або хмарні сервіси («BAS Cloud», «Моя бухгалтерія»), що дозволить:

- скоротити часові витрати на обробку первинних і аналітичних документів;
- мінімізувати ризик технічних помилок у обліку;
- забезпечити керівництво оперативною та достовірною фінансовою інформацією.

2. Впровадження внутрішнього регламенту документообігу, який має містити:

- визначення чітких строків передачі та опрацювання документів;
- порядок їх перевірки та затвердження;
- призначення відповідальних осіб на кожному етапі документообігу;
- встановлення вимог щодо електронного архівування документів для збереження їхньої достовірності та доступності.

3. Оптимізація аналітичного обліку витрат, що передбачає:

- деталізацію витрат за центрами відповідальності;
- розмежування витрат за проектами або видами продукції;
- формування внутрішніх статей витрат для точнішого визначення джерел перевитрат та ефективного контролю ресурсів.

Друга рекомендація: Поліпшення системи внутрішнього контролю та аудиту. Після виконання цих трьох кроків система внутрішнього контролю та аудиту відразу стане краще.

4. Впровадження регулярного внутрішнього аудиту, спрямованого на:

- перевірку правильності відображення господарських операцій;
- оцінку відповідності облікової політики підприємства чинним нормативним вимогам;
- контроль за станом дебіторської та кредиторської заборгованості.

5. Посилення контролю за витратами, що включає:

- встановлення лімітів за адміністративними та збутовими витратами;
- запровадження системи погодження значних витрат керівником підприємства.

6. Використання аналітичних інструментів внутрішнього аудиту, таких як:

- факторний аналіз відхилень фактичних показників від планових;
- аналіз рентабельності окремих груп товарів або послуг;

- оцінка економії або перевитрат у порівнянні з бюджетними показниками.

Третя рекомендація: Підвищення ефективності фінансової діяльності. Ось кроки, які допоможуть підвищити ефективність фінансової діяльності:

1. Оптимізація структури витрат, що передбачає:

- перегляд умов договорів із постачальниками;
- оптимізацію логістичних схем доставки продукції;
- зниження витрат на залучення сторонніх послуг.

2. Удосконалення управління зобов'язаннями та борговим навантаженням, а саме:

- зменшення залежності від короткострокових кредиторських зобов'язань;
- розробка та дотримання графіків погашення заборгованості;
- щомісячний моніторинг фінансової стійкості підприємства.

3. Покращення політики управління доходами, що включає:

- оновлення цінової стратегії з урахуванням попиту та ринкової кон'юнктури;
- розширення асортименту високорентабельних товарів або послуг;
- активне використання маркетингових інструментів, включаючи рекламні кампанії, акції та таргетинг.

Четверта рекомендація: підвищення аналітичності управлінської звітності.

Ось покрокова стратегія для її підвищення:

1. Запровадження системи управлінської звітності, яка включає:

- щомісячний аналіз структури доходів і витрат;
- оцінку рентабельності окремих товарних груп;
- порівняння фактичних показників із плановими та аналіз відхилень;
- оцінку ефективності використання активів підприємства.

2. Створення автоматизованих аналітичних панелей (дашбордів) для

оперативного відстеження ключових фінансових показників, таких як:

- динаміка продажів;
- рівень рентабельності;
- оборотність активів;
- стан дебіторської заборгованості.

І остання п'ята рекомендація спрямована на покращення організаційно-управлінських заходів, ось три аспекти, які допоможуть її покращити:

1. Перегляд функціональних обов'язків персоналу з метою зниження навантаження на фінансового аналітика та підвищення якості ведення обліку.
2. Залучення часткової аутсорсингової підтримки у сферах:
 - аудит;
 - податкового консультування;
 - юридичної перевірки договорів.
3. Підвищення кваліфікації персоналу шляхом участі у професійних тренінгах та онлайн-курсах, присвячених бухгалтерському обліку, фінансовому аналізу та управлінню підприємством.

Тепер розглянемо очікувані результати реалізації рекомендацій після впровадження зазначених заходів забезпечить підприємству:

- підвищення достовірності та прозорості фінансової інформації;
- зниження ризику виникнення облікових помилок та податкових порушень;
- оптимізацію витрат і зростання рентабельності діяльності підприємства;
- посилення контролю за рухом фінансових потоків;
- забезпечення фінансової стабільності підприємства;
- підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Вінерта» на ринку.

Список використаних джерел

1. BAS Бухгалтерія. — URL: <https://share.google/wNj0J2ZxJ8QjEtEGZ> (дата звернення: 18.12.2025).
2. Бутинець, Ф. Ф. Фінансовий аналіз. — Житомир: ПП «Рута», 2018. — 512 с.
3. Гаврилюк, М. П. Бухгалтерський облік і фінансова звітність підприємств. — Київ: Центр учбової літератури, 2017. — 384 с.
4. Гарасим, П. М., Журавель, Г. П., Хомин, П. Я. Фінансовий, управлінський та податковий облік у господарських товариствах. — Харків: ХНУ, 2019. — 450 с.
5. Державна служба статистики України. Оперативні дані ВВП, інфляції та промислового виробництва (2024–2025). — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
6. Державна служба статистики України (Укрстат). Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
7. Іванов, І. І. Дослідження фінансових результатів підприємства: методологічні підходи. — Київ: КНЕУ, 2024. — С. 12.
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (зі змінами та доповненнями). — Київ: Мінфін України, 1999. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 18.12.2025).
9. IAS 1. Presentation of Financial Statements. — IFRS Foundation, 2020.
10. IAS 12. Income Taxes. — IFRS Foundation, 2020.
11. IFRS 15. Revenue from Contracts with Customers. — IFRS Foundation, 2020.
12. Кобилецький, В. Р. Коефіцієнт фінансової автономії (Коефіцієнт фінансової незалежності) // Онлайн-журнал «Financial Analysis online». — URL: <https://finanalysis.com.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
13. Кобилецький, В. Р. Коефіцієнт фінансової стійкості // Онлайн-журнал «Financial Analysis online». — URL: <https://finanalysis.com.ua> (дата звернення: 18.12.2025).

- 14.Кобилецький, В. Р. Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт покриття) // Онлайн-журнал «Financial Analysis online». — URL: <https://finanalysis.com.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
- 15.Кондратенко, В. І. Фінансовий облік та аналіз на підприємстві. — Харків: ХНУ, 2018. — 312 с.
- 16.Коваленко, І. Податковий облік та контроль на підприємстві. — Київ: КНЕУ, 2020. — 280 с.
- 17.Кузьмінська, К. Основні підходи до організації обліку витрат, доходів та фінансових результатів підприємств торговельно-розважального комплексу. — Київ: КНТУ, 2020. — URL: <https://doi.org/10.35546/KNTU2078-4481.2020.2.9> (дата звернення: 18.12.2025).
- 18.Лазарєв, І. В. Фінансовий аналіз підприємства: навчальний посібник. — Київ: КНЕУ, 2019. — 256 с.
- 19.Мельник, І. С. Аудит і контроль фінансової діяльності підприємств. — К.: Наукова думка, 2020. — 400 с.
- 20.Міністерство економіки України. Аналітика розвитку внутрішнього ринку. — URL: <https://me.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
- 21.Міністерство фінансів України. Інструктивні матеріали та методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку. — Київ: Мінфін України, 2022. — URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
- 22.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». — Міністерство фінансів України, 2013. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення: 18.12.2025).
- 23.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». — Міністерство фінансів України, 1999.
- 24.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». — Міністерство фінансів України, 1999.
- 25.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». — Міністерство фінансів України, 2000.
- 26.Національна асоціація аудиторів України. Професійні стандарти аудиторської діяльності. — Київ: НААУ, 2020.

27. Національний банк України. Інфляційні звіти та макроекономічні огляди (2024–2025). — URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
28. Національний стандарт аудиту (NSA) 200 «Завдання аудитора щодо фінансової звітності». — Київ: НААУ, 2020.
29. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» від 31.03.1999 р. // Бухгалтерський облік і аудит. — 1999. — № 6.
30. Наказ Міністерства фінансів України № 88 «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку». — Київ: Мінфін України, 1995. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 18.12.2025).
31. НП(С)БО 16 «Витрати». — Київ: Мінфін України, 1999.
32. НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». — Київ: Мінфін України, 2000.
33. Податковий кодекс України (розділ III). — Київ: ВР України, 2010. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
34. Податковий кодекс України (ПКУ). — Київ: ВР України, 2010. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
35. Пономарьова. Т. В. Методи бухгалтерського обліку та фінансового аналізу. — Київ: КНЕУ, 2018. — 320 с.
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». — Київ: Мінфін України, 1999.
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». — Київ: Мінфін України, 1999.
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 № 353 (зі змінами та доповненнями). — Київ: Мінфін України, 2000.
39. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. — Київ: КНЕУ, 2017. — 288 с.
40. Савицька, Г. В. Фінансовий облік на підприємстві: теорія та практика. — Київ: КНЕУ, 2018. — 352 с.

41. Савицька, Г. В. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції. — Київ: КНЕУ, 2019. — 376 с.
42. Смірнова, Н. В. Організація діяльності та облік в малому бізнесі. — Кропивницький: КНТУ, 2022. — 220 с.
43. Соколова, О. М. Управління фінансами підприємства: навчальний посібник. — Київ: КНЕУ, 2019. — 312 с.
44. Стаття «Перспективи для малого бізнесу: бухгалтерський облік і аналіз», журнал «Economy and Society». — 2021. — URL: <https://economyandsociety.com.ua> (дата звернення: 18.12.2025).
45. Стрільчук, Ю. І., Прилуцький, Б. В. Особливості ведення бухгалтерського обліку в Україні в умовах воєнного стану. — Київ: КНЕУ, 2022. — 180 с.
46. Шевців, Л. Ю. Облік на малих підприємствах: конспект лекцій. — Львів: Растр-7, 2021. — 120 с.
47. Огійчук, М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами. — Київ: КНЕУ, 2020. — 520 с.
48. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану / О. П. Колісник, К. К. Приходько. — Київ, 2023.
49. Методичні рекомендації Міністерства фінансів України «Фінансовий аналіз та оцінка фінансового стану підприємства». — Київ: Мінфін України, 2019.
50. Методичні рекомендації Мінфіну щодо ведення обліку в умовах воєнного стану. — Київ: Мінфін України, 2022.
51. Методичні рекомендації щодо ведення Журналів-ордерів. — Київ: Мінфін України, 2000.
52. Методичні рекомендації щодо автоматизації бухгалтерського обліку на малих підприємствах / Г. В. Савицька. — Київ, 2018.
53. Методичні рекомендації щодо первинного документування та обліку доходів на підприємстві / Г. В. Савицька. — Київ, 2017.
54. Освіта.ua. Фінансові результати: сутність та зміст, класифікація. — URL: <https://osvita.ua> (дата звернення: 18.12.2025).

55.Репозитарій ОНЕУ. — URL:

<https://dspace.oneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/90944a48-ec98-4a12-b938-b15b62dacee2/content> (дата звернення: 18.12.2025).

56.Стаття з фахового видання «Агросвіт». — URL:

<http://www.agrosvit.info/index.php?op=1&z=3274&i=9> (дата звернення: 18.12.2025).

57.OpenDataBot. Інформація про суб'єкта господарювання. — URL:

<https://opendatabot.ua/c/44980275> (дата звернення: 18.12.2025).

58.Гаврилюк, М. П. Бухгалтерський облік і фінансова звітність підприємств. — Київ: КНЕУ, 2018. — 384 с.

59.Мних, Є. В. Фінансовий аналіз: підручник. — Київ: КНЕУ, 2016. — 472 с.

60.Національний банк України. Макроекономічні огляди та інфляційні звіти. — URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).

61.Міністерство фінансів України. Інструктивні матеріали та методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку. — Київ: Мінфін України, 2022. — URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 18.12.2025).

62.Пономарьова, Т. В. Методи бухгалтерського обліку та фінансового аналізу. — Київ: КНЕУ, 2018. — 312 с.

ДОДАТКИ

Фінансові показники за 2023-2024 рр. ТОВ «Вінерта»

	2024	2023
Дохід	750 300	852 600
Чистий прибуток	1 000	3 800
Активи	56 900	55 200
Зобов'язання	2 900	1 400
Кількість працівників	19	20

Анкета тестування системи внутрішнього контролю
доходів ТОВ «Вінерта»

№	Питання	Так	Ні
1	Чи затверджена на підприємстві облікова політика щодо визнання доходів?	✓	
2	Чи відповідає порядок визнання доходів принципу нарахування?	✓	
3	Чи оформлюються всі операції з реалізації договорами?	✓	
4	Чи здійснюється контроль за повнотою відображення доходів у обліку?	✓	
5	Чи розмежовані обов'язки між працівниками, що оформлюють та обліковують доходи?	✓	

Анкета тестування системи внутрішнього контролю витрат ТОВ «Вінерта»

№	Питання	Так	Ні
1	Чи всі витрати підтверджені належними первинними документами?	✓	
2	Чи правильно класифікуються витрати за видами діяльності?	✓	
3	Чи дотримується принцип відповідності доходів і витрат?		✓
4	Чи витрати відображаються у відповідному звітному періоді?	✓	
5	Чи здійснюється внутрішній контроль за обґрунтованістю витрат?		✓

Анкета тестування формування фінансового результату ТОВ «Вінерта»

Ні	Питання	Отже	Ні
1	Чи правильно застосовуються рахунки обліку доходів і витрат?	✓	
2	Чи коректно здійснюється закриття рахунків наприкінці періоду?	✓	
3	Чи відсутні необґрунтовані коригування фінансового результату?	✓	
4	Чи узгоджуються дані обліку з показниками фінансової звітності?	✓	

Анкета тестування податкових аспектів формування фінансових результатів
ТОВ «Вінерта

№	Питання	Так	Ні
1	Чи правильно визначається об'єкт оподаткування податком на прибуток?	✓	
2	Чи коректно відображаються податкові різниці?	✓	
3	Чи узгоджуються дані бухгалтерського та податкового обліку?		✓

НАКАЗ

про облікову політику ТОВ «ВІНЕРТА»

м. Харків.

«15» серпня 2025 р.

З метою забезпечення єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, достовірного відображення фінансово-господарської діяльності та складання фінансової звітності відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Податкового кодексу України

НАКАЗУЮ:

1. Загальні положення

1.1. Затвердити облікову політику ТОВ «ВІНЕРТА», що застосовується при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності підприємства. 1.2. Облікова політика є обов'язковою для застосування всіма структурними підрозділами підприємства. 1.3. Ведення бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до НП(С)БО України.

2. Організація бухгалтерського обліку

2.1. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером. 2.2. Форма ведення бухгалтерського обліку – автоматизована з використанням спеціалізованого програмного забезпечення. 2.3. Первинні документи складаються у момент здійснення господарської операції або безпосередньо після її завершення.

3. Облік доходів

3.1. Доходи визнаються відповідно до принципу нарахування та вимог НП(С)БО 15 «Дохід». 3.2. Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) визнаються на дату переходу ризиків та вигод, пов'язаних з правом власності. 3.3. Інші операційні доходи визнаються у тому звітному періоді, в якому вони виникли.

4. Облік витрат

4.1. Витрати визнаються відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати». 4.2. Витрати групуються за елементами та за видами діяльності. 4.3. Адміністративні, збутові та інші операційні витрати відносяться на витрати того періоду, в якому вони були здійснені.

5. Формування фінансового результату

5.1. Фінансовий результат визначається шляхом співставлення доходів і витрат звітного періоду. 5.2. Закриття рахунків доходів і витрат здійснюється наприкінці кожного звітного періоду. 5.3. Чистий фінансовий результат відображається у Звіті про фінансові результати (форма №2).

6. Податок на прибуток

6.1. Податок на прибуток визначається відповідно до вимог Податкового кодексу України. 6.2. Податкові різниці відображаються у бухгалтерському обліку згідно з чинним законодавством.

7. Контроль і відповідальність

7.1. Контроль за дотриманням облікової політики покладається на головного бухгалтера підприємства. 7.2. Відповідальність за достовірність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності несе керівник підприємства.

Графік документообігу ТОВ «Вінерта»

№	Назва документа	Відповідальний за складання	Термін складання	Передача до бухгалтерії	Перевірка та обробка	Архівне зберігання
1	Договір з контрагентами	Юрист, керівник підрозділу	До початку операції	У день підписання	Головний бухгалтер	3 роки
2	Рахунок-фактура	Відділ збуту	У день виписки	У день виписки	Бухгалтер	3 роки
3	Податкова накладна	Бухгалтер	У день виникнення ПЗ	У день складання	Головний бухгалтер	1095 днів
4	Видаткова накладна	Склад, відділ збуту	У день відвантаження	У день оформлення	Бухгалтер	3 роки
5	Акт виконаних робіт (наданих послуг)	Відповідальний виконавець	Після завершення робіт	Не пізніше наступного дня	Бухгалтер	3 роки
6	Прибутков а накладна	Склад	У день надходження	У день оформлення	Бухгалтер	3 роки
7	Платіж не доручення	Бухгалтер	У день оплати	У день складання	Головний бухгалтер	3 роки

8	Касові документи (ПКО, ВКО)	Касир	У день операції	У день складання	Головний бухгалтер	3 роки
9	Табель обліку робочого часу	Керівник підрозділу	Щомісяця	До 1 числа наступного місяця	Бухгалтер	3 роки
10	Розрахунково-платіжна відомість	Бухгалтер	Щомісяця	У день складання	Головний бухгалтер	75 років
11	Звіт про фінансові результати	Бухгалтер	Щорічно, щоквартально	Після складання	Керівник	Постійно стале